

Vennootschapsboekhouden

DEEL 1 - De jaarrekening

HOOFDSTUK 1 - Beginselen van het vennootschapsboekhouden

1. Inleiding

Vennootschapsboekhouden omvat de spelregels en verplichtingen die van toepassing zijn op de registratie van financiële verrichtingen binnen Belgische ondernemingen en bij uitbreiding Belgische bijkantoren van buitenlandse vennootschappen.

Het regulerend kader wordt ook wel gemeenzaam ‘boekhoudrecht’ genoemd (deze term zal hierna ook worden gehanteerd).

De wetgever heeft in dit verband een kader met standaardnormen uitgewerkt waaraan elke onderneming dient te voldoen bij het voeren van haar boekhouding, met als finale doelstelling de realisatie van de uniforme en correcte registratie van financiële gegevens binnen ondernemingen.

Een correcte en uniforme verwerking van financiële gegevens binnen een onderneming is van essentieel belang voor een gezonde bedrijfsvoering. Ze vormt een maatstaf waarop genomen beslissingen kunnen worden geëvalueerd en waarop nieuwe beslissingen kunnen worden genomen.

Ook voor externe stakeholders (banken, overheid ...) is ze een bron van informatie waarop ze zich kunnen baseren bij het nemen van een (des)investeringsbeslissing.

De basis voor de inhoud en openbaarmaking van de financiële rapportering vormde de [Wet van 17 juli 1975](#) op de boekhouding en de jaarrekening en zijn uitvoeringsbesluiten, vooral het [Koninklijk besluit van 8 oktober 1976](#). Dit wetgevend kader is naderhand herhaaldelijk aangepast.

Zij verplichten elke onderneming een boekhouding te voeren en een jaarrekening op te stellen. Deze regels zijn meestal ook van toepassing voor VZW's, IVZW's en stichtingen, maar een bespreking hiervan valt buiten het bestek van dit handboek.

2. Wettelijk kader van het vennootschapsboekhouden

2.1. Wet van 17 juli 1975

Het regulerend kader inzake ‘vennootschapsboekhouden’ gaat terug op de [mijlpaalwet van 17 juli 1975](#) op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen (hierna kortweg ‘Wet op de boekhouding’). Deze Wet op de boekhouding legde aan de ondernemingen de verplichting op een volledige dubbele boekhouding te voeren en een uitgebreide jaarrekening op te stellen.

De wet bevatte regels betreffende:

- enerzijds, de beginselen van een regelmatige boekhouding, waarmee essentieel het voeren van een boekhouding wordt bedoeld; en
- anderzijds, de leer van het boekhouden die in hoofdzaak betrekking heeft op de jaarrekening en, in het algemeen, op de financiële staten.

De Wet op de boekhouding bestond uit twee blokken van regelgeving:

- een eerste deel waarin de principes en organisatie van een regelmatige boekhouding werden beschreven;
- een tweede deel dat het kader voor de opmaak en neerlegging van de jaarrekening omvatte.

De tekst en de structuur van deze wet werden naderhand verschillende malen gewijzigd.

De Wet van 7 mei 1999 bijvoorbeeld schrapte de bepalingen inzake het jaarrekeningrecht uit de Boekhoudwet. Die werden opgenomen in het [Wetboek van vennootschappen](#) (W.Venn.) en het [Koninklijk besluit van het Wetboek van vennootschappen van 30 januari 2001](#). De bepalingen van het W.Venn. werden overgenomen in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen van 23 maart 2019 (WVV) en het Koninklijk besluit van 29 april 2019 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen ('KB/WVV'). De bepalingen omtrent het jaarrekeningenrecht zijn opgenomen in Boek 3 van het WVW. Het herneemt in hoofdzaak de artikelen 92 tot 167 W.Venn. De controle op de jaarrekening blijft toevertrouwd aan bedrijfsrevisoren, zoals dat onder meer ook het geval is voor de controle op de inbreng in natura.

In 2013 werd de tekst van de Boekhoudwet overgenomen in [Boek III, Titel 3, Hoofdstuk 2](#) van het Wetboek Economisch Recht (hierna 'WER').

2.2. Uitvoeringsbesluiten

Inzake het voeren van de boekhouding bevatte de Wet op de boekhouding een aantal beginselen, regels en zelfs technische voorschriften die rechtstreeks van toepassing zijn.

Deze regels werden naderhand uitgewerkt in een aantal uitvoeringsbesluiten:

Die werden naderhand aangevuld en verduidelijkt in het [Koninklijk besluit van 12 september 1983](#), tot uitvoering van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de ondernemingen. Het KB van 1983 werd recentelijk gemoderniseerd en vervangen door het Koninklijk besluit van 21 oktober 2018 tot uitvoering van de artikelen III.82 tot en met III.95 van het wetboek van Economisch recht.

Voor wat betreft de jaarrekening bevatte de Wet op de boekhouding geen materiële regels. Daaraan werd naderhand uitvoering gegeven via diverse koninklijke besluiten:

- KB van 12 september 1983 tot uitvoering van de Wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de ondernemingen;
- KB van 12 september 1983 tot bepaling van de minimumindeling van een algemeen rekeningstelsel;
- KB/W.Venn. 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen;
- KB/WVV 29 april 2019 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

2.3. Commissie voor Boekhoudkundige Normen

2.3.1. Advies

De Wet op de boekhouding voorzag in de oprichting door de Koning van een Commissie voor Boekhoudkundige Normen (hierna 'CBN'), die tot taak heeft:

1. de regering en het parlement op hun verzoek of uit eigen beweging van advies te dienen;
2. door middel van adviezen en aanbevelingen bij te dragen tot de ontwikkeling van de leer van het boekhouden en de beginselen te bepalen van een regelmatige boekhouding.

De vernieuwde website van de CBN is te vinden op volgend adres: <https://www.cbn-cnc.be/nl>.

Ondertussen heeft de CBN vele tientallen adviezen uitgevaardigd waarin zij toelichting verschaft omtrent de interpretatie van het boekhoudrecht. Die adviezen zijn juridisch niet bindend, maar hebben wel een morele waarde. Een overzicht van alle CBN-adviezen per onderwerp, kun je raadplegen op <https://www.cbn-cnc.be/nl/adviezen>.

Hierna vindt u een overzicht van de adviezen die vandaag nog actueel zijn.

CBN-advies 2022/08	Consolidatie bij de horizontale groep (consortium)
CBN-advies 2022/07	Wijziging van het boekhoudkundig referentiestelsel

CBN-advies 2022/06	Verslaggeving bij onmiddellijke sluiting van de vereffening van een vennootschap
CBN-advies 20212/05	Verslaggeving bij ontbinding en vereffening van een VZW of IVZW
CBN-advies 2022/04	Verslaggeving bij ontbinding en vereffening van BV, CV, NV, SE en SCE
CBN-advies 2022/03	Beoordeling van de groottecriteria overeenkomstig artikelen 1:24 en 1:25 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen
CBN-advies 2022/02	Uittreding en uitsluiting lastens het vennootschapsvermogen bij de BV en CV - Scheidingsaandeel
CBN-advies 2022/01	Fusies en splitsingen van vennootschappen met een negatief nettoactief
CBN-advies 2021/17	Boekhoudkundige verwerking van de vergoeding voor de groepsbijdrage in hoofde van de overdragende vennootschap bij gebrek aan Belgische belastingen op het resultaat op rekening 4500 (addendum bij advies 2019/06)
CBN-advies 2021/16	Waarderen en boeken van cryptomunten gebruikt als betaalmiddel
CBN-advies 2021/15	Verenigingen en stichtingen: compensatie van negatieve fondsen
CBN-advies 2021/14	Jaarrekeningrechtelijke analyse van de alarmbelprocedure onder het WVV
CBN-advies 2021/13	Herwaarderingsmeerwaarden bij vennootschappen: gevolgen van de wijzigingen aangebracht door het WVV en KB WVV
CBN-advies 2021/12	Boekhoudrechtelijke verwerking van de wederopbouwreserve
CBN-advies 2021/11	Boekhoudkundige verwerking van COVID-19-tegemoetkomingen en van kosten gemaakt ten gevolge van de gezondheids crisis
CBN-advies 2021/10	Boekhoudkundige verwerking van fusies tussen vennootschappen
CBN-advies 2021/09	Rekening 26 Overige materiële vaste activa
CBN-advies 2021/08	Verplichting voor bepaalde VZW's, IVZW's en stichtingen om een jaarverslag op te stellen
CBN-advies 2021/07	Invloed van het buitengerechtelijk minnelijk akkoord en de gerechtelijke reorganisatie op de schulden en vorderingen (update)

CBN-advies 2021/06	Vermogensklem bij de omzetting van een VZW in een coöperatieve vennootschap erkend als sociale onderneming
CBN-advies 2021/05	Boekhoudrechtelijke behandeling van kwijtschelding van huur ten gevolge van de COVID-19-pandemie
CBN-advies 2021/04	Aanschaffingswaarde bij de aankoop van een goed tegen betaling van een vaste prijs, verschuldigd over een periode van meer dan één jaar
CBN-advies 2021/03	De boekhoudkundige verwerking van het vennootschapsvermogen van een VOF en een CommV ingevolge de inwerkingtreding van het WVV
CBN-advies 2021/02	Winstverdeling binnen de NV
CBN-advies 2021/01	Uitgiftepremie
CBN-advies 2020/15	Zetelverplaatsing naar België: model van staat van activa en passiva bij immigrerende vennootschappen
CBN-advies 2020/14	Boekhoudkundige verwerking van de aan-/verkoop van een actief via een geblokkeerde rekening
CBN-advies 2020/13	Overgang van een kapitaalhoudende coöperatieve vennootschap naar een kapitaallose vennootschap
CBN-advies 2020/12	Correctie van de jaarrekening
CBN-advies 2020/11	Vrijstelling ter versterking van de solvabiliteit en het eigen vermogen van de vennootschappen ten gevolge van de COVID-19-pandemie in de vennootschapsbelasting
CBN-advies 2020/10	<u>Schenken en legaten voor VZW's, IVZW's en stichtingen die een dubbele boekhouding voeren</u>
CBN-advies 2020/09	Vermelding in de jaarrekening van de gegevens van de bestuurders en de commissaris
CBN-advies 2020/08	Mogelijkheid tot uitstel van de gewone algemene vergadering en van de neerlegging van de jaarrekening (vennootschappen)
CBN-advies 2020/07	Mogelijkheid tot uitstel van de goedkeuring en neerlegging van de jaarrekening (VZW's, IVZW's en stichtingen)

CBN-advies 2020/06	Financieringskostensurplus (artikel 194 sexies en artikel 198/1 WIB 92)
CBN-advies 2020/05	Verenigingen en stichtingen – Vereenvoudigde boekhouding – Waarderingsregels
CBN-advies 2020/04	Technische nota – Financieel plan voor besloten vennootschappen, coöperatieve vennootschappen en naamloze vennootschappen
CBN-advies 2020/03	Taal van de jaarrekening, de geconsolideerde jaarrekening en de andere bij de Nationale Bank van België neer te leggen stukken
CBN-advies 2020/02	Afronding van betalingen in euro
CBN-advies 2020/01	Neerlegging van de enkelvoudige jaarrekening bij de Nationale Bank van België: nieuwe modellen van de jaarrekening
CBN-advies 2019/15	Aanschaffingswaarde van een actiefbestanddeel verkregen in ruil voor een tegenprestatie anders dan in geld
CBN-advies 2019/14	Van een kapitaalhoudende BVBA naar een kapitaallose BV
CBN-advies 2019/13	Pro rata-regel van artikel 18 WIB 92 bij terugbetaling van inbreng / kapitaalvermindering
CBN-advies 2019/12	Groottecriteria verenigingen en stichtingen - schema van de jaarrekening - begroting
CBN-advies 2019/11	De vereenvoudigde boekhouding van een natuurlijke persoon, maatschap, vennootschap onder firma en commanditaire vennootschap: groottecriteria – omzetdefinitie
CBN-advies 2019/10	De boekhoudkundige en jaarrekeningrechtelijke verplichtingen van een beoefenaar van een vrij beroep
CBN-advies 2019/09	Boekhoudplichtige onderneming
CBN-advies 2019/08	Boekhoudkundige verwerking van crowdfunding
CBN-advies 2019/07	Boekhoudkundige verwerking van de uitgifte van een obligatielening
CBN-advies 2019/06	Groepsbijdrage

CBN-advies 2019/05	Vergoedingen vrijwilligerswerk en verenigingswerk
CBN-advies 2019/04	Gevolgen op gebied van financiële rapportering als gevolg van de brexit
CBN-advies 2019/03	Ziekenhuisfinanciering: de boekhoudkundige verwerking van het instandhoudingsforfait en het strategisch forfait
CBN-advies 2019/02	Belgische bijkantoren van vennootschappen naar buitenlands recht: eigen boekhoudkundige verplichtingen
CBN-advies 2019/01	Dividenduitkering en kapitaalvermindering in natura
CBN-advies 2018/22	Groottecriteria – Alternatieve berekening van de omzet op geconsolideerde of geaggregeerde basis
CBN-advies 2018/21	Vrijstelling m.b.t. het sociaal passief ingevolge het eenheidsstatuut
CBN-advies 2018/20	Boekhoudkundig niet-compensatiebeginsel
CBN-advies 2018/19	Boekhoudkundige verwerking van winstpremies
CBN-advies 2018/18	Going concern - Waarderingsregels bij de stopzetting of gedeeltelijke stopzetting van het bedrijf van een onderneming
CBN-advies 2018/17	Schulden gewaarborgd door een zakelijke zekerheid – Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen
CBN-advies 2018/16	Toekenning van gratis aandelen (Restricted Stock Units) als bonus
CBN-advies 2018/15	Boekhoudkundige verwerking van onder meer de rendementswaarborg voor werkgeversbijdragen in het kader van een aanvullende pensioentoezegging
CBN-advies 2018/14	Belastingen
CBN-advies 2018/13	Provisie aanvullende dagen verlof – Arbeidsduurvermindering

CBN-advies 2018/12	Interpretatie van code 99084 in de toelichting 5.14 van de geconsolideerde jaarrekening
CBN-advies 2018/11	Verkoop van (oplaadbare) betaalkaarten
CBN-advies 2018/10	Omzet – RIZIV-heffingen op de omzet van terugbetaalbare geneesmiddelen
CBN-advies 2018/09	Tax shelter voor podiumkunsten
CBN-advies 2018/08	Gebeurtenissen na afsluitingsdatum van het boekjaar
CBN-advies 2018/07	Vereniging van aandelen in handen van één enkele rechtspersoon: vermeldingen in de toelichting
CBN-advies 2018/06	Belgische bijkantoren van vennootschappen naar buitenlands recht: toepassing van het Belgisch boekhoudrecht - begrip “bijkantoor” - publicatieplicht
CBN-advies 2018/05	Rekening 130 – Wettelijke reserve
CBN-advies 2018/04	De boekhoudkundige verwerking van derdenrekeningen
CBN-advies 2018/03	Zetelverplaatsing naar België (inbound) – Verschil in waarderingsregels ten opzichte van het boekhoudkundig referentiestelsel van de staat van herkomst
CBN-advies 2018/02	Belastingkrediet voor kosten van onderzoek en ontwikkeling
CBN-advies 2018/01	Aftrek voor innovatie-inkomsten
CBN-advies 2017/18	Afschrijving van materiële vaste activa in aanbouw en vooruitbetalingen – Inresultaatname van kapitaalsubsidies
CBN-advies 2017/17	Reverse factoring
CBN-advies 2017/16	Onbeperkt aansprakelijke vennoot: vermeldingen in de jaarrekening
CBN-advies 2017/15	Transacties onder gemeenschappelijke leiding (Common control transactions)
CBN-advies 2017/14	Verenigingen en Stichtingen – Verwerving door erfpacht – houder van het met een erfpacht bezwaard onroerend goed (verwerving tréfonds) – Hereniging van het eigendomsrecht

CBN-advies 2017/13	Boekhoudkundige verwerking van de vergoeding voor een borg in het kader van de financiering van een voor verkoop bestemd onroerend goed
CBN-advies 2017/12	Bijkantoor: openbaarmakingsverplichtingen – Taal
CBN-advies 2017/11	Opname van financiële vaste activa geboekt tegen een hoger bedrag dan hun reële waarde in de toelichting van de jaarrekening
CBN-advies 2017/10	Groottecriteria artikel 15 W.Venn. – Verbonden vennootschappen – Verschillende afsluitingsdata – Wijziging van consolidatiekring
CBN-advies 2017/09	Boekhoudkundige verwerking van moratoriuminterest
CBN-advies 2017/08	Cijfers van het vorig boekjaar bij opmaak jaarrekening volgens nieuw model
CBN-advies 2017/07	Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen
CBN-advies 2017/06	Consolidatie bij de horizontale groep (consortium)
CBN-advies 2017/05	Invoer: douanerechten en verlegging van de heffing van de btw
CBN-advies 2017/04	Gegeven borgtochten in contanten en effecten
CBN-advies 2017/03	Groottecriteria – Boekjaar korter of langer dan 12 maanden
CBN-advies 2017/02	Gezamenlijke controle – groottecriteria
CBN Technische nota 2017/01 TN	Definiëring van EBIT / EBITDA na omzetting van de accountingrichtlijn 2013/34/EU (Deze technische nota vervangt technische nota 2010/1.)
CBN-advies 2017/01	Consortium: lidmaatschapsrechten (artikel 1401, 5 BW)
CBN-advies 2016/27	Kosten van onderzoek en ontwikkeling: onderscheid tussen onderzoek en ontwikkeling – verduidelijking
CBN-advies 2016/26	Kilometerheffing
CBN-advies 2016/25	Kapitaalvermindering voor vorming van een reserve voor een voorzienbaar verlies
CBN-advies 2016/24	Uitzonderlijke resultaten: wijzigingen door het Koninklijk besluit van 18 december 2015

CBN-advies 2016/23	Herwaarderingsmeerwaarden: gevolgen van de wijzigingen aan artikel 57 KB/W.Venn. door het Koninklijk besluit van 18 december 2015
CBN-advies 2016/22	Bewaring van boeken en verantwoordingsstukken bij een geïnformatiseerde boekhouding
CBN-advies 2016/21	Actualisatie van uitgestelde belastingen
CBN-advies 2016/20	Leveranciersschulden en schulden aan de overheid in het kader van een WCO
CBN-advies 2016/19	Consortium: toepasselijke rapporteringsstandaard – vrijstelling van subconsolidatie
CBN-advies 2016/18	Prestaties geleverd aan overheid – verschuldigde btw
CBN-advies 2016/17	Verenigingen en stichtingen: certificatie van aandelen van handelsvennootschappen
CBN-advies 2016/16	Kosten van onderzoek en ontwikkeling: wijzigingen door het Koninklijk besluit van 18 december 2015.
CBN-advies 2016/15	Vergoedingen aan bestuurders en werkende vennoten (Dit advies vervangt advies 153/1.)
CBN-advies 2016/14	Bestellingen in uitvoering: wijzigingen door het Koninklijk besluit van 18 december 2015
CBN-advies 2016/13	Verenigingen en stichtingen: roerende voorheffing
CBN-advies 2016/12	Verjaarde schulden
CBN-advies 2016/11	Boekhoudkundige verwerking van de cross currency swap
CBN-advies 2016/10	Schulden en vorderingen: gevolgen van de wijzigingen aan artikel 67 KB/W.Venn. door het Koninklijk besluit van 18 december 2015
CBN-advies 2016/9	Verwerving van een bebost terrein
CBN-advies 2016/8	Bepaling van de omzet van een franchisenemer
CBN-advies 2016/7	Verwerving van een bedrijfstak tegen een symbolische euro
CBN-advies 2016/6	Verbeteringswerken aan gehuurde gebouwen

CBN-advies 2016/5	Waardering van voorraden: gezamenlijke aankoop en doorverkoop per stuk
CBN-advies 2016/4	Verenigingen en stichtingen: boekhoudkundige verwerking van meerjarige toekenningen bij grote en zeer grote verenigingen en stichtingen
CBN-advies 2016/3	Beoordeling groottecriteria artikelen 15 en 15/1 W.Venn.
CBN-advies 2016/2	Boekhoudkundige verwerking van ontvangen subsidies voor de aankoop van activa die worden ter beschikking gesteld
CBN-advies 2016/1	Verrichtingen met betrekking tot inschrijvingsrechten (Dit advies vervangt CBN-advies 139/1.)
CBN-advies 2015/10	Vrijstelling van subconsolidatie: de maatschap
CBN-advies 2015/9	Boekhoudkundige verwerking van geactiveerde intercalaire intresten (Dit advies vervangt adviezen 119/1 en 126/11.)
CBN-advies 2015/8	Boekhoudkundige verwerking van de aankoop van een onroerend goed bestemd voor verkoop
CBN-advies 2015/7	Boekhoudkundige verwerking van de tax shelter in hoofde van de productievennootschap (raamovereenkomsten getekend vanaf 1 januari 2015)
CBN-advies 2015/6	Boekhoudkundige verwerking van de liquidatiereserve bedoeld in artikel 541 WIB 92 (Programmawet van 10 augustus 2015) en de bijzondere aanslag op deze liquidatiereserve
CBN-advies 2015/5	Zakelijke rechten op onroerende goederen: vruchtgebruik – opstalrecht – erfpachtrecht – erfdienstbaarheid (Dit advies vervangt adviezen 150/3 en 162/2.)
CBN-advies 2015/4	Leasing (Dit advies vervangt adviezen 144/1, 144/2, 144/2 <i>bis</i> , 144/3 en 144/5.)
CBN-advies 2015/3	Verplichting tot opstelling en publicatie van de jaarrekening door de inbrengende vereniging in het kader van een pseudo-fusie
CBN-advies 2015/2	Boekhoudkundige verwerking van de liquidatiereserve (Programmawet van 19 december 2014) en de afzonderlijke aanslag op deze liquidatiereserve
CBN-advies 2015/1	Boekhoudkundige verwerking van de tax shelter in hoofde van de investeerder (raamovereenkomsten gesloten vanaf 1 januari 2015)
CBN-advies 2014/9	Afronding van betalingen in euro

CBN-advies 2014/8	De boekhoudkundige verwerking van de Fairness Tax
CBN-advies 2014/7	De boekhoudkundige verwerking van subsidies waarvan de toekenning niet gegarandeerd is (eventuele rechten)
CBN-advies 2014/6	De boekhoudkundige verwerking van effecten aan toonder van rechtswege omgezet in effecten op naam of in gedematerialiseerde effecten op 1 januari 2014
CBN-advies 2014/5	Afsluitingsdatum van het boekjaar
CBN-advies 2014/4	Correctie van de jaarrekening
CBN-advies 2014/3	De boekhoudkundige verwerking van mutaties binnen het eigen vermogen van een geassocieerde onderneming
CBN-advies 2014/2	De boekhoudkundige verwerking van ontvangen overheidssteun in de vorm van een terugvorderbaar voorschot (Addendum aan advies 2011/13)
CBN-advies 2014/1	Belgische bijkantoren van ondernemingen naar buitenlands recht – openbaarmaking ingeval van sluiting (Dit advies vervangt advies 110/8.)
CBN-advies 2013/17	De boekhoudkundige verwerking met betrekking tot de toepassing van de overgangsregeling zoals vermeld in artikel 537 WIB 92
CBN-advies 2013/16	Toelichting omtrent het niet-gebruik van de waarderingsregels op basis van de waarde in het economisch verkeer voor de financiële instrumenten
CBN-advies 2013/15	De boekhoudkundige verwerking van de verhoogde aftrek van bepaalde kosten die fiscaal wordt aanvaard boven het bedrag van de werkelijk gedane of gedragen kosten mits naleving van de onaantastbaarheidsvoorwaarde
CBN-advies 2013/14 TN	Technische nota bij advies 2013/14 – De boekhoudkundige verwerking van de uitgestelde belastingen bij gerealiseerde meerwaarden waarvoor de uitgestelde belastingregeling geldt en bij kapitaalsubsidies
CBN-advies 2013/14	De boekhoudkundige verwerking van de uitgestelde belastingen bij gerealiseerde meerwaarden waarvoor de uitgestelde belastingregeling geldt en bij kapitaalsubsidies (Dit advies vervangt advies 165/1.)
CBN-advies 2013/13	Het gebruik van de verbodingsrekening tussen een buitenlandse vennootschap en haar Belgisch bijkantoor
CBN-advies 2013/12	Erkenning van de opbrengsten en kosten die overeenstemmen met interesten en royalty's, evenals de toewijzing van de resultaten in de vorm van dividenden en tantièmes en de opbrengsten die overeenstemmen met dividenden en tantièmes

CBN-advies 2013/11	Begrip ‘omzet’: doorrekening van belastingen en accijnzen (Dit advies vervangt advies 101.)
CBN-advies 2013/10	Belgische bijkantoren van buitenlandse ondernemingen: voeren van de boekhouding en opstellen van de jaarrekening in een andere munt dan de euro
CBN-advies 2013/9	De boekhoudkundige verwerking van een herziening van de btw op een aangekocht bedrijfsmiddel
CBN-advies 2013/8	De boekhoudkundige verwerking van de door de Waalse regering gecreëerde opleidingscheques
CBN-advies 2013/7	De boekhoudkundige verwerking van ruilverrichtingen
CBN-advies 2013/6	De boekhoudkundige verwerking van de afzonderlijke aanslag op interne pensioenvoorzieningen
CBN-advies 2013/5	De aandeelhoudersstructuur van ondernemingen: opname in de toelichting van de jaarrekening
CBN-advies 2013/4	De boekhoudkundige verwerking van step disposals
CBN-advies 2013/3	De boekhoudkundige verwerking van step acquisitions
CBN-advies 2013/2	Het gebruik van de rekening 15 – Kapitaalsubsidies door grote en zeer grote verenigingen en stichtingen
CBN-advies 2013/1	De boekhoudkundige verwerking van (pseudo-)fusies van verenigingen en stichtingen
CBN-advies 2012/20	De boekhoudkundige verwerking van de betaling van een schuld van de vennootschap door een derde die zich hiertoe als borg heeft verbonden ten aanzien van de schuldeiser
CBN-advies 2012/19	Goederen verworven tegen betaling van een lijfente (Dit advies vervangt adviezen 149/1, 149/2, 149/3 en 149/4.)
CBN-advies 2012/18	De boekhoudkundige verwerking van aandelenopties (als zodanig) (Dit advies vervangt advies 167/1.)
CBN-advies 2012/17	Erkenning van opbrengsten en kosten
CBN-advies 2012/16	De boekhoudkundige verwerking van wentelkredieten

CBN-advies 2012/15	Bestellingen in uitvoering
CBN-advies 2012/14	Uitgewerkt voorbeeld bij het minimum genormaliseerd rekeningenstelsel voor verenigingen van mede-eigenaars zoals vastgesteld bij Koninklijk besluit van 12 juli 2012
CBN-advies 2012/13	De boekhoudkundige verwerking van immateriële vaste activa (Dit advies vervangt advies 138/4.)
CBN-advies 2012/12	Vrijstelling van subconsolidatie
CBN-advies 2012/11	Overdracht van eigen vermogen in het kader van een fusie, splitsing of partiële splitsing in boekhoudkundige continuïteit en fiscale continuïteit en artikel 78, § 8 van het Koninklijk besluit tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen
CBN-advies 2012/10	Te verwaarlozen betekenis
CBN-advies 2012/9	De boekhoudkundige verwerking van de verwerving van een vast actief voor een variabele prijs die afhankelijk is van een toekomstige en onzekere gebeurtenis die een rechtstreeks verband houdt met het nut dat het verworven actief heeft voor de vennootschap (Dit advies vervangt adviezen 126/9 en 126/10.)
CBN-advies 2012/8	De boekhoudkundige verwerking van de inbreng in eigendom in een Belgische burgerlijke maatschap die niet de rechtsvorm heeft aangenomen van een handelsvennootschap
CBN-advies 2012/7	De boekhoudkundige verwerking van de tax shelter in hoofde van de investeerder (Dit advies vervangt advies 2010/7.)
CBN-advies 2012/6	De boekhoudkundige verwerking van de tax shelter in hoofde van de productievennootschap
CBN-advies 2012/5	Betaling van vorderingen in natura
CBN-advies 2012/4	De boekhoudkundige verwerking van de inbeslagname in hoofde van de beslagen schuldenaar
CBN-advies 2012/3	De boekhoudkundige verwerking van aandelenoptieplannen
CBN-advies 2012/2	De boekhoudkundige verwerking van toegekende voordelen bij het afsluiten van een huurovereenkomst
CBN-advies 2012/1	De boekhoudkundige verwerking van een overschot aan broeikasgasemissierechten door een onderneming die de nettomethode toepast

CBN-advies 2011/24	Herstructureringskosten – Verwerking in de jaarrekening (Dit advies vervangt advies 123/1.)
CBN-advies 2011/23	De boekhoudkundige verwerking van factoringovereenkomsten
CBN-advies 2011/22	De boekhoudkundige verwerking van de door de Vlaamse Regering gecreëerde kmo-portefeuille
CBN-advies 2011/21	Bewaring van de boeken en verantwoordingsstukken (Dit advies vervangt advies 6/1.)
CBN-advies 2011/20	Verbonden ondernemingen
CBN-advies 2011/19	De boekhoudkundige verwerking van intrestopbrengsten en -kosten door erkende kredietmaatschappijen in Vlaanderen (Dit advies vervangt advies 108/5.)
CBN-advies 2011/18	De boekhoudkundige verwerking van de renteswap (IRS)
CBN-advies 2011/17	De boekhoudkundige verwerking van ‘onderzoeksfondsen’ in de jaarrekening van grote en zeer grote verenigingen en stichtingen
CBN-advies 2011/15	Waardeverminderingen op handelsvorderingen, gedekt door een kredietverzekering
CBN-advies 2011/14	Herwaarderingsmeerwaarden (Dit advies vervangt de adviezen 109, 112/4, 112/6, 112/7, 113/1, 113/3, 113/3 <i>bis</i> , 113/4 en 2009/5.)
CBN-advies 2011/13	Overheidssubsidies
CBN-advies 2011/12	Afwijking inzake functionele valuta: praktische implicaties en procedure
CBN-advies 2011/11	De boekhoudkundige verwerking van grensoverschrijdende partiële splitsingen
CBN-advies 2011/10	De boekhoudkundige verwerking van grensoverschrijdende splitsingen
CBN-advies 2011/9	Invloed van het buitengerechtelijk minnelijk akkoord en de gerechtelijke reorganisatie op de schulden en vorderingen
CBN-advies 2011/8	Verslaggeving bij ontbinding en vereffening
CBN-advies 2011/7	Bestemde fondsen
CBN-advies 2011/6	Boekhoudkundige verwerking van de aankoop van goud en kunstwerken

CBN-advies 2011/5	Consolidatiekring: interpretatie van de uitsluitingsgrond van artikel 107, 4° KB/W.Venn.
CBN-advies 2011/4	Boekhoudkundige verwerking van levering/ontvangst van handelsgoederen om niet
CBN-advies 2011/3	Boekhoudrechtelijke verwerking van betwiste schulden
CBN-advies 2011/2	Zetelverplaatsing naar België van een vennootschap opgericht naar buitenlands recht: gevolgen voor het voeren van de boekhouding en het opstellen van de jaarrekening
CBN-advies 2011/1	Toelichting bij de mogelijkheid voor kleine verenigingen en stichtingen om zich te onderwerpen aan de boekhoudkundige verplichtingen opgelegd aan de grote verenigingen en stichtingen
CBN-advies 2010/22	Boekingswijze van een voorschot op de verdeling van het nettoactief (Dit advies vervangt advies 170/2)
CBN-advies 2010/21	De boekhoudkundige verwerking van transfervergoedingen betaald bij de mutatie van voetballers (niet-amateurs en profspelers)
CBN-advies 2010/20	Gebruik van uniforme boekhoudsoftware door internationale ondernemingen
CBN-advies 2010/18	Subsidies en schenkingen vanuit het oogpunt van de verstrekende vereniging of stichting
CBN-advies 2010/17	Boekhoudkundige verwerking van subsidies, schenkingen en legaten in natura in de jaarrekening van begunstigde grote en zeer grote verenigingen en stichtingen
CBN-advies 2010/16	Boekhoudkundige verwerking van subsidies, schenkingen en legaten, toegekend in contanten, in de jaarrekening van begunstigde grote en zeer grote verenigingen en stichtingen
CBN-advies 2010/15	Afschrijvingsmethoden (Dit advies vervangt CBN-adviezen 112/1 en 112/3)
CBN-advies 2010/14	Bewaring van boeken en verantwoordingsstukken.
CBN-advies 2010/13	Boekhoudkundige verwerking van de belasting over de toegevoegde waarde in hoofde van de leden van een btw-eenheid.
CBN-advies 2010/12	De toepassing van de algemene boekhoudprincipes op afgeleide financiële instrumenten
CBN-advies 2010/11	Boekhoudkundige verwerking van loontussenkomen door de overheid in hoofde van de werkgever

CBN-advies 2010/10	Duur van het boekjaar
CBN-advies 2010/9	Toepassingsgebied van het Koninklijk besluit van 10 augustus 2009.
CBN-advies 2010/8	Financiële steunverlening.
CBN-advies 2010/6	Financieel plan voor de BVBA starter.
CBN-advies 2010/5	Berekening van criteria artikel 15 W.Venn.
CBN-advies 2010/4	Omrekeningsverschillen ontstaan bij omrekening van het kapitaal naar aanleiding van het verkrijgen van de afwijking inzake functionele valuta.
CBN-advies 2010/3	De boekhoudkundige verwerking van stockdividenden
CBN-advies 2010/2	De boekhoudkundige verwerking van het stelsel tot gedeeltelijke vrijstelling van betaling van de bedrijfsvoorheffing, zoals geregeld door artikel 275/3 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992- Update.
CBN-advies 2010/1	De interpretatie van de openbaarmakingsverplichting van transacties van enige betekenis met verbonden partijen buiten normale marktvoorwaarden, zoals bepaald in het Koninklijk besluit van 10 augustus 2009
CBN-advies 2009/16	Omrekening van kapitaal bij grensoverschrijdende fusies.
CBN-advies 2009/15	Boekhoudkundige verwerking van de inbreng van een bedrijfstak of van een algemeenheid van goederen
CBN-advies 2009/14	Boekhoudkundige verwerking van groenestroom- en warmtekrachtcertificaten.
CBN-advies 2009/13	De boekhoudkundige verwerking van het stelsel tot gedeeltelijke vrijstelling van betaling van de bedrijfsvoorheffing, zoals geregeld door artikel 275/3 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992
CBN-advies 2009/12	De sociale balans en de statutaire werknemers
CBN-advies 2009/11	De boekhoudkundige verwerking van partiële splitsingen
CBN-advies 2009/10	Bepaling van de functionele valuta bij financieringsvennootschappen
CBN-advies 2009/9	De boekhoudkundige gevolgen van de aanvaardingsplicht inzake afgedankte elektrische en elektronische apparaten.

CBN-advies 2009/8	Boekhoudkundige verwerking van splitsingen
CBN-advies 2009/7	Boekhoudkundige verwerking van grensoverschrijdende fusies
CBN-advies 2009/6	De boekhoudkundige verwerking van fusies
CBN-advies 2009/4	Model van ongesplitst dagboek zoals bedoeld in artikel 2 van het Koninklijk besluit van 26 juni 2003 betreffende de vereenvoudigde boekhouding van bepaalde vzw's, stichtingen en ivzw's
CBN-advies 2009/3	Boekhoudkundige verwerking van kapitaalsubsidies waarvan de toekenning en/of de betaling over verschillende jaren wordt gespreid
CBN-advies 2009/2	In België gevestigde vennootschappen naar buitenlands recht: toepassingsgebied van artikelen 81, 82, 83 en 107 van het Wetboek van vennootschappen
CBN-advies 2009/1	Interimdividend versus tussentijds dividend
CBN-advies 1-1	Ondernemingen naar buitenlands recht – Toepasselijkheid van de wet en de uitvoeringsbesluiten
CBN-advies 1-2	Ondernemingen naar buitenlands recht – Houden en bewaren in België van de boeken, rekeningen en verantwoordingsstukken
CBN-advies 1-3	Ondernemingen: openbare instellingen
CBN-advies 1-4	Ondernemingen: vereniging zonder winstoogmerk
CBN-advies 1-5	Ondernemingen naar buitenlands recht: bijkantoren en centra van werkzaamheden in België – Begrip
CBN-advies 1-5 Bis	Bijkantoren en centra van werkzaamheden in België van ondernemingen naar buitenlands recht – Begrip
CBN-advies 1-6	Europese economische samenwerkingsverbanden en economische samenwerkingsverbanden
CBN-advies 2-1	Individuele klanten- en leveranciersrekeningen
CBN-advies 3-1	Tijdstip waarop de aan- of verkoop van een onroerend goed in de boekhouding dient ingeschreven

CBN-advies 3-2	Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen
CBN-advies 3-3	Advies inzake de boekhoudkundige verwerking van verrichtingen van tijdelijke handelsvennootschappen
CBN-advies 4-1	Vermeldingen in het centralisatieboek
CBN-advies 4-2	De ‘inschrijving’ in de boeken – Begrip
CBN-advies 4-3	Over het centraal boek
CBN-advies 4-4	Beginsel van het dubbel boekhouden
CBN-advies 7-1	Duur van het boekjaar (Dit advies werd vervangen door advies 2010-10)
CBN-advies 7-2	Interne en externe jaarrekening – Begrippen
CBN-advies 7-3	Boek waarin de jaarrekening en de inventarisstukken worden opgenomen – Opname van de waarderingsregels
CBN-advies 7-4	Opmaken van de inventaris
CBN-advies 12-1	Toepassingsgebied van de uitvoeringsbesluiten: bedoelde ondernemingen
CBN-advies 12-2	Toepassingsgebied van de uitvoeringsbesluiten: Boekjaar waarop de criteria van toepassing zijn
CBN-advies 12-3	Toepassingsgebied van de uitvoeringsbesluiten – Gemiddeld aantal jaarlijks tewerkgestelde personen
CBN-advies 12-4	Omvangcriteria – Berekening op geconsolideerde basis
CBN-advies 12-5	Berekening op geconsolideerde basis
CBN-advies 14-1	Adviesbevoegdheid
CBN-advies 16-1	Toepassing van de wet op financiële instellingen – Kredietinstellingen die onder de toepassing vallen van een bijzondere wet
CBN-advies 100	Omzet – Begrip

CBN-advies 102	Omzet – Verkopen CIF (Cost, Insurance, Freight)
CBN-advies 103	Omzet – Tussenpersonen
CBN-advies 103-2	Omzet van expediteurs
CBN-advies 103-3	Omzet van lijnagenten
CBN-advies 104	Royalties
CBN-advies 105	Compensatie tussen tegoeden en schulden, tussen kosten en opbrengsten
CBN-advies 105-1	Compensatie tussen debet- en creditsaldi bij eenzelfde bankinstelling
CBN-advies 105-2	Kosten afgewenteld op of gedragen door derden
CBN-advies 105-4	Vergoeding van kredieturen door de RSZ
CBN-advies 105-5	Aanrekening van vergoedingen, van beheerders of leden van het personeel toegekend door vennootschappen behorende tot dezelfde groep
CBN-advies 105-6	Schade en schadeverzekering (andere dan kredietverzekering)
CBN-advies 106	Verbintenissen en zekerheden
CBN-advies 106-1	Onherroepelijk mandaat tot hypothekeken
CBN-advies 106-2	Verbintenis om bepaalde goederen niet te verkopen
CBN-advies 106-3	Verbintenissen van een moedervennootschap met betrekking tot de solvabiliteit van haar dochter
CBN-advies 106-4	Beding van eigendomsvoorbehoud – Uitdrukkelijk ontbindend beding. Boekhoudkundige verwerking
CBN-advies 106-5	Gewaarborgde schulden – Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen
CBN-advies 107-1	Voorzieningen voor grote herstellings- of onderhoudswerken
CBN-advies 107-2	Voorzieningen voor prijsschommelingen – Voorzieningen met een algemeen karakter

CBN-advies 107-3	Verplichtingen voortvloeiend uit brugpensioen
CBN-advies 107-3 Bis	Verplichtingen voortvloeiend uit brugpensioen
CBN-advies 107-4	Voorzieningen voor de schulden ten opzichte van het personeel bij sluiting van de onderneming
CBN-advies 107-5	Devaluatie van de Belgische frank
CBN-advies 107-6	Waarborgen verbonden aan de verkoop van goederen of het leveren van diensten
CBN-advies 107-7	Risico's en verliezen waarvan de waardering aleatoir is
CBN-advies 107-8	Boekhoudkundige verwerking van de voorzieningen voor risico's en kosten
CBN-advies 107-9	Vaststelling van het bedrag van een voorziening voor pensioenen of brugpensioenen
CBN-advies 107-11	Opbrengsten waarover betwisting bestaat
CBN-advies 107-12	Pensioenvoorzieningen
CBN-advies 107-13	Voorzieningen voor geïndexeerde pensioenen en brugpensioenen
CBN-advies 107-14	Voorzieningen voor bezoldigingen bij volledige of gedeeltelijke vrijstelling van te leveren arbeidsprestaties
CBN-advies 108-1	Afwijkingen van de bepalingen van het KB van 8 oktober 1976 – Procedure
CBN-advies 108-2	Aanvragen tot afwijking: overzicht
CBN-advies 108-3	Adviesbeleid van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen ten aanzien van individuele vragen om afwijking wegens verstoring van de mededingingsvoorwaarden
CBN-advies 108-4	Vermelding door een investeringsmaatschappij van het aandelenbezit in andere vennootschappen
CBN-advies 110-1	Openbaarmaking van de jaarrekening – Mogelijkheid tot publikatie van de jaarrekening in beknopte vorm (artikel 39)
CBN-advies 110-2	Stukken die tegelijk met de jaarrekening dienen neergelegd (artikel 80 Venn. W.)

CBN-advies 110-3	Openbaarmaking van de jaarrekening van vennootschappen die niet aan het KB van 8 oktober 1976 onderworpen zijn
CBN-advies 110-5	Opstelling, goedkeuring en openbaarmaking van de jaarrekening
CBN-advies 110-9	Jaarrekening – Schema van de Balanscentrale – Omvang van de bedrijven
CBN-advies 110-10	In België gevestigde vennootschappen naar buitenlands recht: toepassingsgebied van artikelen 81, 82, 83 en 107 van het Wetboek van vennootschappen (Dit advies kreeg, sinds de invoering van de nieuwe nummering in 2009, het nr. 2009/2.)
CBN-advies 111-1	Bezoldigingen toegekend aan bestuurders en commissarissen – Bedoelde bezoldigingen
CBN-advies 111-2	Toepassing van de uitzondering waarin punt 17 van de toelichting voorziet
CBN-advies 112-2	Ontoereikendheid van de afschrijvingen geboekt vóór de inwerkingtreding van het Koninklijk besluit van 8 oktober 1976
CBN-advies 112-5	Progressieve afschrijvingsmethode
CBN-advies 112-8	Waarderingsregels
CBN-advies 113-2	Herwaarderingsverricht met toepassing van de Wet van 20 augustus 1947
CBN-advies 113-5	Herwaardering van vaste activa vóór het begin van het boekjaar dat aanvangt na 31 december 1983
CBN-advies 113-6	Herwaardering van afschrijfbaar activa – Intercommunale verenigingen en gemeentebedrijven – Toepassing van afschrijvingen berekend op basis van jaarlijks geïndexeerde balanswaarden
CBN-advies 114-1	Verbonden ondernemingen – Ondernemingen met deelnemingsverhouding
CBN-advies 114-2	Bezit van maatschappelijke rechten in verbonden ondernemingen of in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat – Begrip deelneming
CBN-advies 114-3	Resultaten uit verrichtingen met dochterondernemingen
CBN-advies 114-4	Verwerking in de jaarrekening van een onderneming van verrichtingen met verbonden ondernemingen

CBN-advies 114-5	Over het begrip verbonden onderneming
CBN-advies 114-6	Uitdrukking van verrichtingen tussen ondernemingen uit eenzelfde groep
CBN-advies 114-7	Condominium
CBN-advies 115	Ledenbijdrage in een coöperatieve vennootschap
CBN-advies 116	Financiële kortingen
CBN-advies 117-1	Jaarrekening in Belgische frank – Munt waarin de jaarrekening moet worden opgesteld
CBN-advies 117-2	Munt waarin de boekhouding moet worden gevoerd en de jaarrekening opgesteld
CBN-advies 117-3	Voeren van de boekhouding en opstellen van de jaarrekening in een andere munt dan de euro
CBN-advies 120-1	Het begrip ‘financiële instelling’
CBN-advies 120-2	In aanmerking te nemen termijn – Contractuele termijn of nog te lopen termijn
CBN-advies 120-3	Waardering van liquide middelen bij de jaarafsluiting: criterium voor de toerekening aan een bepaald boekjaar
CBN-advies 120-4	Overheidsfondsen
CBN-advies 120-5	Coördinatiecentrum – Financiële instelling
CBN-advies 120-6	Boeking van het financiële bedrijf van een coördinatiecentrum binnen een groep
CBN-advies 121-1	Afname van het kapitaal, van de uitgiftepremies, van de reserves, van de overgedragen winst
CBN-advies 121-2	Verlies gedragen door vennoten of derden
CBN-advies 121-2 Bis	Verlies gedragen door vennoten
CBN-advies 121-3	Mutaties binnen het eigen vermogen

CBN-advies 121-4	Voorstelling van een tabel met de wijzigingen in het eigen vermogen en de bestemming van het resultaat van het boekjaar
CBN-advies 121-5	Boekhoudkundige verwerking van kapitaalflossingen
CBN-advies 122-1	Onroerende voorheffing – Verwerking in de jaarrekening
CBN-advies 124-1	Fusie, inbreng van een onderdeel van een onderneming, splitsing
CBN-advies 126-1	Aanschaffingsprijs: bijkomende kosten
CBN-advies 126-2	Inbrengprijs
CBN-advies 126-3	Vervaardigingsprijs: toerekening van creditrente
CBN-advies 126-4	Vervaardigingsprijs: correctie van de Nederlandse tekst van artikel 22 van het Koninklijk besluit van 8 oktober 1976
CBN-advies 126-5	Vervaardigingsprijs
CBN-advies 126-6	Afzonderlijke waardering bij voorraden en materiële vaste activa
CBN-advies 126-7	Waardering van de aanschaffingsprijs van de voorraden op grond van de verkoopprijs
CBN-advies 126-8	Financiële vaste activa – Waardering – Aanschaffingswaarde met prijstoeslag
CBN-advies 126-12	Boeking van uitzettingsvergoedingen betaald door de eigenaar en van de kost van werken ten laste van de verkoper
CBN-advies 126-13	Boekhoudkundige verwerking van de aankoop, het bezit en de realisatie van ‘VVPR-strips’
CBN-advies 126-15	Aanpassing van de (aan-) verkoopprijs van een deelneming
CBN-advies 126-16	Aanschaffingswaarde van de aandelen ontvangen naar aanleiding van een in het buitenland verwezenlijkte fusie
CBN-advies 126-18	Aanschaffingswaarde bij inbreng in natura
CBN-advies 127-1	Forfaitaire waardeverminderingen op vorderingen

CBN-advies 127-2	Waardevermindering op aandelen – Voorziening voor risico's verbonden aan niet-opgevraagd gedeelte
CBN-advies 128-1	Betwiste fiscale aanslag
CBN-advies 128-2	Betwiste fiscale aanslag
CBN-advies 128-3	Bijkomende aanslag na balansdatum
CBN-advies 128-4	Voorafbetaling van belastingen
CBN-advies 128-5	Vrijstelling investeringsreserves – Controle op de toepassing van het boekhoudrecht
CBN-advies 128-6	Boeking van de belastingen op het resultaat
CBN-advies 128-7	Andere taken en lasten ten laste van derden
CBN-advies 128-8	Boeking van voordelen van alle aard
CBN-advies 129-1	Boeking van bonusaandelen
CBN-advies 130-1	Verzekering tegen de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de werkgever
CBN-advies 131-2	Toevoegingen en onttrekkingen – Boekhoudkundige verwerking
CBN-advies 132-1	LIFO-methode
CBN-advies 132-2	Vorraden waarvan de verkoopprijs door de overheid gewaarborgd is
CBN-advies 132-4	Termijnovereenkomsten op handelsgoederen
CBN-advies 132-5	Rechten tot vertoning van films
CBN-advies 132-6	Vooruitbetalingen
CBN-advies 132-7	Boeking en waardering van voorraden
CBN-advies 133-2	Uitkering van een dividend aan een verbonden onderneming

CBN-advies 133-3	Schulden voortvloeiend uit de bestemming van het resultaat
CBN-advies 133-4	Schulden uit de resultaatbestemming: dividenduitkering aan een onderneming die ten minste 25% bezit van het kapitaal van de vennootschap die het dividend uitkeert
CBN-advies 133-5	Interimdividend versus tussentijds dividend (Dit advies kreeg, sinds de invoering van de nieuwe nummering in 2009, het nr. 2009/1.)
CBN-advies 134-1	Verwerking in de boekhouding en de jaarrekening van de belastingbesparing ingevoerd door het KB nr. 16 van 9 maart 1982
CBN-advies 134-2	Belastingvrije provisie voor sociaal passief
CBN-advies 134-3	Investeringsaftrek
CBN-advies 135-1	Kosten die worden gemaakt bij de vervreemding van activa
CBN-advies 136-1	Voorwaardelijke obligaties
CBN-advies 137-1	Klassering van de vorderingen bij faillissement van de schuldenaar
CBN-advies 137-3	Schulden op meer dan één jaar – Prefinanciering van langlopende leningen (aangepast)
CBN-advies 137-4	Renteloze vorderingen (schulden) en vorderingen (schulden) met een abnormaal lage rente, op meer dan één jaar
CBN-advies 137-5	Vorderingen (en schulden) waarvan de rente uitsluitend bestaat uit het verschil tussen de nominale waarde (of terugbetalingsprijs) en de uitgifteprijs
CBN-advies 137-6	Overdracht van schuldvordering – Nominale waarde – Waardevermindering
CBN-advies 137-7	Interesten op vorderingen
CBN-advies 137-8	Vordering wegens levering van goederen en diensten omgevormd tot renteloze leningen op meer dan 1 jaar
CBN-advies 137-9	Actualisering van vorderingen en schulden op korte termijn
CBN-advies 138-5	Software

CBN-advies 139-2	Obligaties met warrant
CBN-advies 139-3	Aandelen met warrant
CBN-advies 139-4	Afgezonderde warranten
CBN-advies 139-5	Obligaties met warrant
CBN-advies 139-6	Aandelen met warrant
CBN-advies 139-7	Verwerking van uitgegeven inschrijvingsrechten in de jaarrekening
CBN-advies 139-8	Uitgifte van obligaties met inschrijvingsrechten die in aandelen converteerbaar of terugbetaalbaar zijn, en van aandelen waaraan het recht is gekoppeld om in te schrijven op later uit te geven aandelen
CBN-advies 140	Overeenstemming tussen de boekhouding en de jaarrekening
CBN-advies 141	Fictieve roerende voorheffing
CBN-advies 142	Uitgiftepremie
CBN-advies 146-1	Belastingsschulden – Sociale schulden: verwijlinteressen
CBN-advies 146-2	Vooruitbetalingen van sociale zekerheidsbijdragen
CBN-advies 147-1	Vastrentende effecten: financiële vaste activa of geldbeleggingen? Criteria
CBN-advies 147-2	Inresultaatneming van het actuariële rendement van vastrentende effecten
CBN-advies 147-3	Meerwaarden op overheidseffecten bedoeld door artikel 513 van het (nieuwe) WIB
CBN-advies 148-1	Overeenkomsten waarin gespreide of opeenvolgende prestaties worden voorzien
CBN-advies 148-2	Vakantiegeld
CBN-advies 148-3	Toerekenen van kosten als gevolg van een waarborgovereenkomst
CBN-advies 148-4	Boeking van de prorata van gelopen interest op obligaties en kasbons

CBN-advies 148-5	Actuarieel rendement op vastrentende effecten – Aanpassing van de adviezen 137/5 en 148/4
CBN-advies 148-6	Boekhoudkundige verwerking van verrichtingen afgesloten onder opschortende voorwaarde
CBN-advies 150-1	Materiële vaste activa – Onderscheid met voorraden
CBN-advies 150-2	Aansluitingskosten en installatiekosten waarbij derden de eigendom van de installatie verwerven of behouden
CBN-advies 150-4	Investering voor een rationeler energieverbruik – Geïntegreerd energiebeheerprogramma
CBN-advies 151-1	Kapitaalvermindering door terugbetaling aan de vennoten of vrijstelling van volstorting
CBN-advies 151-2	Toerekening door de aandeelhouder van een terugbetaling van kapitaal of een uitgiftepremie of van een uitkering van reserves
CBN-advies 152-1	Boeking van deviezenverrichtingen en verwerking van tegoeden en verplichtingen in deviezen in de jaarrekening
CBN-advies 152-2	Boekhoudkundige verwerking van een kapitaalverhoging als gevolg van de conversie in aandelen van obligaties uitgedrukt in Ecu of in andere vreemde valuta
CBN-advies 152-3	Boekhoudkundige verwerking van een kapitaalverhoging als gevolg van de inbreng van een schuldvordering uitgedrukt in vreemde valuta
CBN-advies 152-4	Niet-monetaire financiële activa in deviezen (deelnemingen en aandelen)
CBN-advies 152-5	Verwerking van omrekeningsverschillen
CBN-advies 152-6	Risico's verbonden aan bestellingen van vaste activa
CBN-advies 153-2	Loonmatiging (bezoldigingen van bestuurders)
CBN-advies 154-1	Wijziging van de waarderingsregels als gevolg van gewijzigde wetgeving – Informatieverstrekking
CBN-advies 155-1	Boeking van commissies

CBN-advies 156-1	Groepsverzekering – Toevoeging aan het solidariteitsfonds
CBN-advies 157-1	Tijdstip waarop de winst is gerealiseerd
CBN-advies 157-2	Realisatiebeginsel (behalve bij fusie)
CBN-advies 158-1	Boekhoudkundige verwerking van de aankoop, afschrijving en ontginning in concessie van natuurlijke rijkdommen
CBN-advies 159-1	Schulden op meer dan één jaar waarvoor geen of slechts een abnormaal lage rente verschuldigd is – Fiscale impact
CBN-advies 159-2	Specifiek achtergestelde leningen
CBN-advies 160-1	Toepassing van artikel 40 van het Koninklijk besluit van 8 oktober 1976 op de jaarrekening van de ondernemingen
CBN-advies 161-1	Aansprakelijk vertegenwoordiger t.o.v. het belastingbestuur
CBN-advies 162-1	Boekhoudkundige verwerking van het vruchtgebruik van aandelen dat onder bezwarende titel is verworven
CBN-advies 163	Boekhoudkundige verwerking van in-substance defeasance
CBN-advies 164	Passende boekhoudkundige verwerking van de tegenwaarde van participatiecertificaten CPC's
CBN-advies 166-1	De boekhoudkundige verwerking van fusies (Dit advies werd vervangen door advies 2009/6)
CBN-advies 166-2	Verwerking in de jaarrekening van bepaalde verrichtingen als bedoeld in artikel 677 van het Wetboek van vennootschappen
CBN-advies 167-2	Boekhoudkundige verwerking van dekkingsverrichtingen en gedekte posities in aandelen (Err., Bull. C.B.N., nr. 30, februari 1993, p. 8)
CBN-advies 168-1	Boekhoudkundige verwerking van deelnemingen in vennootschappen naar buitenlands recht, die niet alle kenmerken van de rechtspersoonlijkheid hebben
CBN-advies 169-1	Verwerking van leningen en ontleningen van effecten in de jaarrekening van ondernemingen

CBN-advies 169-2	Verwerking van cessie-retrocessie verrichtingen in de jaarrekening van ondernemingen
CBN-advies 170-1	Boekhoudkundige verwerking van niet-betaalde schulden wegens ontoereikend actief bij het sluiten van de vereffening
CBN-advies 171	Boekhoudkundige verwerking van afvalstoffen
CBN-advies 172-1	Opneming van de rekeningen van een buitenlands bijkantoor
CBN-advies 173-1	Overschakeling op de euro: boekhoudrechtelijke aspecten
CBN-advies 173-2	Boekhoudkundige verwerking van de afrondingen bij conversie
CBN-advies 173-3	Toelichting bij de datum vanaf wanneer ondernemingen (waarvan het boekjaar niet samenvalt met het kalenderjaar) hun jaarrekening mogen opstellen in euro
CBN-advies 173-4	Vervroegde vaststelling van de bilaterale wisselkoersen in mei 1998: gevolgen voor het advies nr. 173/1: ‘Overschakeling op de euro: boekhoudrechtelijke aspecten’
CBN-advies 173-5	Toelichting bij de boekhoudkundige verwerking van termijnwisselverrichtingen tussen de munten van lidstaten van de Muntunie
CBN-advies 173-6	Verrekening van vorderingen en schulden die oorspronkelijk zijn uitgedrukt in munten die overgaan in de euro
CBN-advies 173-7	Afronding van de bedragen in de jaarrekeningen die in euro of in duizenden euro zijn opgesteld
CBN-advies 173-8	Aanvullende aspecten in verband met de boekhoudkundige verwerking van afrondingsverschillen bij conversie
CBN-advies 174-1	Beginnelsen van een regelmatige boekhouding
CBN-advies 175-1	Verwerking in de jaarrekening over het boekjaar 1996 en de daaropvolgende boekjaren, van de ‘Maribel bis en ter’-steun toegekend voor de boekjaren 1993, 1994, 1995 en 1996
CBN-advies 175-2	Verwerking in de jaarrekening over het boekjaar 1999 van de ‘Maribel bis en ter’-steun toegekend voor de boekjaren 1993, 1994, 1995 en 1996
CBN-advies 176-1	Boekhoudrechtelijke aspecten met betrekking tot het jaar 2000

CBN-advies 177-1	Boekhoudkundige verwerking van de mini BEL-20
CBN-advies 178-1	Advies met betrekking tot de jaarrekeningrechtelijke aspecten van de certificatie van aandelen van handelsvennootschappen
CBN-advies 179-1	Boekhoudkundige verwerking van broeikasgasemissierechten
CBN-advies 180-1	Verwerking in de jaarrekening van de door de Vlaamse regering gecreëerde opleidingscheques
CBN-advies 181-1	Advies over de boekhoudkundige verwerking van het bedrag waarmee de waarde stijgt van de voorraad van erkende diamanthandelaars ingevolge de herwaardering hiervan met toepassing van de wet van 26 november 2006
CBN-advies 2010 Technische nota	Definiëring van EBIT en EBITDA
CBN-advies 2012-14	Uitgewerkt voorbeeld bij het minimum genormaliseerd rekeningenstelsel voor verenigingen van mede-eigenaars
CBN-advies 2016-25	Kapitaalvermindering voor vorming van een reserve voor een voorzienbaar verlies
CBN-advies 2018-02	Belastingkrediet voor kosten van onderzoek en ontwikkeling
CBN-advies C100	Verwerking in de geconsolideerde jaarrekening van de vermogensbestanddelen en de resultaten op de datum waarop de geconsolideerde jaarrekening wordt afgesloten
CBN-advies C101	Resultaat uit de verkoop van deelnemingen
CBN-advies C102	Overschakeling op de euro – Aspecten in verband met de geconsolideerde jaarrekening
CBN-advies C103-1	Effect in de tijd van de verlaging van de vrijstellingscriteria
CBN-advies C104-1	Openbaarmaking van een geconsolideerde jaarrekening op vrijwillige basis of op basis van een andere reglementaire bepaling dan die van het Koninklijk besluit van 6 maart 1990 – Verspreiding van een verkorte versie van de geconsolideerde jaarrekening
CBN-advies C105-1	Uitgestelde belastingvoordelen wegens overdraagbare verliezen
CBN-advies C106-1	Advies inzake horizontale consolidatie in combinatie met administratiekantoren

CBN-advies R100-1	Opening van bijkomende rekeningen
CBN-advies R100-2	Aanpassing van het rekeningstelsel van de onderneming
CBN-advies R101-1	Zakelijke waarborgen gesteld voor rekening van derden
CBN-advies R101-2	Aandelen als waarborg van de goede uitoefening van een mandaat als bestuurder of commissaris
CBN-advies R102-1	Uitgegeven cheques: werking van rekening 559
CBN-advies R102-2	Overschrijvingsorders
CBN-advies R102-3	Te innen cheques: rekening 53
CBN-advies R103	Gefactureerde, nog niet ontvangen voorschotten en vooruitbetalingen – Rekening 46
CBN-advies S100	Vragen en antwoorden over de sociale balans
CBN-advies NFP	Aanbevelingen in verband met de gelijkwaardigheid van boekhoud-en jaarrekeningregels opgelegd voor de sectorale regelgevingen met de gemeenrechtelijke boekhoud-en jaarrekeningregels voor vzw's, ivzw's en stichtingen.
CBN-advies NFP-1	Openingsbalans en jaarrekening van bestaande grote en zeer grote vzw's, ivzw's en stichtingen die voor de eerste maal de bepalingen van het Koninklijk besluit van 19 december 2003 toepassen.
CBN-advies NFP-2	Boekhoudkundige verwerking van erfpachtcontracten in not-for-profit organisaties
CBN-advies NFP-3	Boekhoudkundige verwerking van goederenvoorraden in kringloopcentra opgericht als vereniging zonder winstoogmerk.
CBN-advies NFP-4	Negatieve fondsen in de beginbalans van een vereniging zonder winstoogmerk
CBN-advies NFP-5	Boekhoudkundige verwerking van een vermogensportefeuille
CBN-advies PV-1	Parlementaire vraag nr. 68 van 6 juni 2008 van mevr. Ingrid Claes aan de minister van Ondernemen en Vereenvoudigen, dhr. V. Van Quickenborne
CBN-advies PV-2	Parlementaire vraag nr. 26 van 16 januari 2008 van dhr. Stefaan Vercamer aan de minister van Ondernemen en Vereenvoudigen, dhr. V. Van Quickenborne

CBN-advies PV-3	Parlementaire vraag nr. 191 van 8 januari 2009 van mevr. Ingrid Claes aan de minister van Ondernemen en Vereenvoudigen, dhr. V. Van Quickenborne
---------------------------------	--

Hierna een overzicht met de adviezen die werden uitgevaardigd maar die ondertussen zijn opgeheven en werden vervangen door een advies van recentere datum.

CBN-advies 2011/16	De boekhoudkundige verwerking van derdenrekeningen (Opgeheven op 4 mei 2018)
CBN-advies 2010/19	Kapitaalsubsidies – Begrip ‘van overheidswege’ (Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/13)
CBN-advies 2010/7	De boekhoudkundige verwerking van de tax shelter in hoofde van de investeerder (Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2012/7)
CBN-advies 2010/1 TN	Technische nota bij advies 2010/1 – Definiëring van EBIT / EBITDA (Vervangen door technische nota 2017/01 van 31 mei 2017)
CBN-advies 2009/5	De rentabiliteitsvoorwaarde bij herwaarderingsmeerwaarden (Dit advies is vervangen door advies 2011/14)
CBN-advies 6-1	Bewaring van de verantwoordingsstukken (Dit advies is vervangen door advies 2011/21)
CBN-advies 101	Omzet – Accijns op bepaalde producten (Dit advies is vervangen door advies 2013/11)
CBN-advies 105-3	Subsidies toegekend door het IWONL (Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/13)
CBN-advies 105-7	Terugbetaling van subsidies – Toerekening aan de resultatenrekening (Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/13)
CBN-advies 107-10	Boekhoudkundige verwerking van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten (Dit advies werd opgeheven door de commissie op 10 mei 2017)

CBN-advies 108-5	Afwijkend schema voor kredietinstellingen (Dit advies is vervangen door advies 2011/19)
CBN-advies 108-6	Buitenlandse luchtvaartondernemingen
CBN-advies 109	Meerwaarde en vervangingswaarde: Onderscheid tussen de vaststelling van een meerwaarde (artikel 34) en de toepassing van de waarderings- en afschrijvingsmethode op basis van de vervangingswaarde (artikel 35) (Dit advies is vervangen door advies 2011/14)
CBN-advies 110-4	Bijkantoren of centra van werkzaamheden in België van ondernemingen naar buitenlands recht – Toepassing van artikel 10, par. 2 van de Boekhoudwet en van artikel 198 van de Vennootschapswet (Dit advies is opgeheven op 9 december 2015.)
CBN-advies 110-6	Openbaarmaking van de jaarrekening van vennootschappen in vereffening (artikel 187 Venn. W.) (Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/8)
CBN-advies 110-7	Verslaggeving bij invereffeningstelling (Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/8)
CBN-advies 110-8	Bijkantoren en centra van werkzaamheden in België van ondernemingen naar buitenlands recht. Verslaggeving ingeval van sluiting (Dit advies is vervangen door advies 2014/1)
CBN-advies 112-1	Versnelde afschrijvingen (Dit advies werd opgeheven en vervangen door CBN-advies 2010/15)
CBN-advies 112-3	Afschrijving van vaste activa waarvan de reële waarde de boekhoudkundige waarde overtreft (Dit is vervangen door advies 2010/15)
CBN-advies 112-4	Terugneming van afschrijvingen en waardeverminderingen (Dit advies is vervangen door advies 2011/14)
CBN-advies 112-6	Overtollig geworden afschrijvingen (Dit advies is vervangen door advies 2011/14)

CBN-advies 112-7	Afschrijvingen van geherwaardeerde activa (Dit advies is vervangen door advies 2011/14)
CBN-advies 113-1	Latente belastingen op meerwaarde – Correcties op herwaarderingscriteria – Boeking van waardeverminderingen op vorderingen (Dit advies is vervangen door advies 2011/14)
CBN-advies 113-3	Aanwending van herwaarderingsmeerwaarden (Dit advies is vervangen door advies 2011/14)
CBN-advies 113-3bis	Aanwending van herwaarderingsmeerwaarden (Dit advies is vervangen door advies 2011/14)
CBN-advies 113-4	Omzetting van herwaarderingsmeerwaarden in kapitaal (Dit advies is vervangen door advies 2011/14)
CBN-advies 118-1	Vergoeding van het kapitaal – Tussentijdse dividenden (Dit advies werd vervangen door advies 2009/1)
CBN-advies 119-1	Aanvang van de afschrijving van intercalaire interesten (Dit advies is vervangen door advies 2015/9)
CBN-advies 123-1	Herstructureringskosten – Verwerking in de jaarrekening (Dit advies is vervangen door advies 2011/24)
CBN-advies 125-1	Tijdstip waarop de subsidie moet worden geboekt (Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/13)
CBN-advies 125-2	Aanrekening van de subsidie (Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/13)
CBN-advies 125-2bis	Aanrekening van de subsidie (Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/13)
CBN-advies 125-3	Subsidies toegezegd na de uitvoering van de investering – Subsidies toegezegd na volledige of gedeeltelijke afschrijving van de investering (Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/13)

CBN-advies 125-3bis	<p>Subsidies toegezegd na de uitvoering van de investering – Subsidies toegezegd na volledige of gedeeltelijke afschrijving van de investering</p> <p>(Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/13)</p>
CBN-advies 125-4	<p>Terreinen – Materiële vaste activa</p> <p>(Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/13)</p>
CBN-advies 125-5	<p>Begrip kapitaalsubsidie</p> <p>(Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/13)</p>
CBN-advies 125-6	<p>Kapitaalsubsidie – Toerekening – Subsidies toegezegd na volledige of gedeeltelijke afschrijving van de investering</p> <p>(Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/13)</p>
CBN-advies 125-7	<p>Overheidssubsidies ter financiering van het bedrijfskapitaal</p> <p>(Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/13)</p>
CBN-advies 125-8	<p>Subsidies voor kosten van onderzoek en ontwikkeling die na verloop van tijd worden geactiveerd</p> <p>(Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/13)</p>
CBN-advies 125-9	<p>Verwerking in de jaarrekening van nog niet in resultaat genomen kapitaalsubsidies die verkregen werden voor activa die ingebracht worden in het kader van een inbreng van een gemeenschap van goederen</p> <p>(Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/13)</p>
CBN-advies 126-9	<p>Verwerving van een vast actief voor een prijs die bestaat uit een vast contant te betalen gedeelte en een variabel gedeelte dat afhankelijk is van de gerealiseerde bedrijfswinst</p> <p>(Dit advies is vervangen en opgeheven door advies 2012/9)</p>
CBN-advies 126-10	<p>Verwerving van een vast actief voor een variabele prijs die afhankelijk is van de toekomstige winst van de koper</p> <p>(Dit advies is vervangen en opgeheven door advies 2012/9)</p>
CBN-advies 126-11	<p>Opneming van rente in de aanschaffingswaarde van immateriële en materiële vaste activa</p> <p>(Dit advies is vervangen door advies 2015/9)</p>

CBN-advies 126-14	Boekhoudkundige verwerking van een ruilverrichting en een aanbod tot inschrijving door inbreng in natura (Dit advies is opgeheven door advies 126/18)
CBN-advies 126-17	Bepaling van de aanschaffingswaarde van activa verkregen onder bezwarende titel of om niet
CBN-advies 131-1	Overboeking van winsten naar de belastingvrije reserves – Verwerking in de jaarrekening van de investeringsreserve (Dit advies is opgeheven op 13 september 2017)
CBN-advies 132-3	Hulpstoffen, voorraad of diverse goederen – Criteria (Dit advies werd geïntegreerd in en vervangen door advies 132/7)
CBN-advies 133-1	Voorstel tot uitkering van een dividend (Dit advies is vervangen door advies 133/3)
CBN-advies 137-2	Vorderingen (en schulden) met forfaitair lastenpercentage
CBN-advies 138-1	Kosten van onderzoek en ontwikkeling (Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/13)
CBN-advies 138-2	Subsidiëring van ontwikkelingskosten voor prototypes (Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/13)
CBN-advies 138-3	Subsidiëring van ontwikkelingskosten voor prototypes (Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/13)
CBN-advies 138-4	Vermelding van de kosten van onderzoek en ontwikkeling in het jaarverslag (Dit advies is vervangen door advies 2012/13)
CBN-advies 139-1	Verrichtingen met betrekking tot inschrijvingsrechten (Dit advies is vervangen door advies 2016/1)
CBN-advies 143-1	Invloed van een gerechtelijk akkoord op de schulden en vorderingen
CBN-advies 144-1	Roerende leasing – Definitie (Dit advies is vervangen door advies 2015/4)

CBN-advies 144-2	<p>Winst uit overdracht van het gebruiksrecht op een goed krachtens een leasingovereenkomst</p> <p>(Dit advies is vervangen door advies 2015/4)</p>
CBN-advies 144-2 Bis	<p>Winst uit overdracht van het gebruiksrecht op een goed krachtens een leasingovereenkomst</p> <p>(Dit advies is vervangen door advies 2015/4)</p>
CBN-advies 144-3	<p>Boeking van het verschuldigd bedrag om de optie te lichten of van de restwaarde aan het einde van de overeenkomst</p> <p>(Dit advies is vervangen door advies 2015/4)</p>
CBN-advies 144-5	<p>Begrip geïnvesteerd kapitaal</p> <p>(Dit advies is vervangen door advies 2015/4)</p>
CBN-advies 145-1	<p>Exploitatiesubsidies – Tewerkstellingspremies</p> <p>(Dit advies werd opgeheven en vervangen door advies 2011/13)</p>
CBN-advies 149-1	<p>Goederen verworven tegen betaling van een lijfrente</p> <p>(Dit advies is vervangen door advies 2012/19)</p>
CBN-advies 149-2	<p>Inwerkingtreding van artikel 26, paragraaf 2 van het Koninklijk besluit van 8 oktober 1976 m.b.t. de lijfrente</p> <p>(Dit advies is vervangen door advies 2012/19)</p>
CBN-advies 149-3	<p>Lijfrente gevestigd op twee hoofden</p> <p>(Dit advies is vervangen door advies 2012/19)</p>
CBN-advies 149-4	<p>Aanpassing van het bedrag van de voorziening die nodig is om de rente te betalen in functie van een verandering van de sterftetafel en/of van de evolutie van de wisselkoers van de in vreemde munt uitgedrukte rente</p> <p>(Dit advies is vervangen door advies 2012/19)</p>
CBN-advies 150-3	<p>Bouwwerken op andermans grond</p> <p>(Dit advies is vervangen door advies 2015/5)</p>
CBN-advies 153-1	<p>Werkende vennoten</p> <p>(Dit advies is vervangen door advies 2016/15)</p>

CBN-advies 162-2	Verwerking van verrichtingen voor de verwerving of verkoop van een recht op vruchtgebruik of van naakte eigendom op materiële vaste activa in de boekhouding van de vruchtgebruiker (de erfpachter, de opstalhouder) en van de naakte eigenaar (de grondeigenaar) (Dit advies is vervangen door advies 2015/5)
CBN-advies 165-1	Gerealiseerde meerwaarden waarvoor de uitgestelde-belastingregeling geldt. Kapitaalsubsidies (Dit advies is vervangen door advies 2013/14)
CBN-advies 167-1	Boekhoudkundige verwerking van aandelenopties (als zodanig) (Err., Bull. C.B.N., nr. 30, februari 1993, p. 8) (Dit advies werd vervangen door advies 2012/18)
CBN-advies 170-2	Boekingswijze van een voorschot op de verdeling van het netto-actief (Dit advies werd vervangen door advies 2010/22)
CBN-advies R100-3	Houden van een dubbel rekeningstelsel – Eigen rekeningstelsel – Groepsrekeningstelsel (Dit advies werd opgeheven en werd vervangen door CBN-advies 2010/2)

2.3.2. Individuele beslissing inzake boekhoudrecht

Eind 2016 werd geïntroduceerd dat belanghebbenden een Individuele Beslissing inzake Boekhoudrecht kunnen vragen betreffende de toepassing van de wettelijke bepalingen van het Belgisch Boekhoudrecht.

Onder Individuele Beslissing inzake Boekhoudrecht wordt verstaan het antwoord waarbij het College overeenkomstig de van kracht zijnde bepalingen vaststelt hoe de wet in hoofde van de aanvrager wordt toegepast op een bijzondere situatie of verrichting die op jaarrekeningrechtelijk vlak nog geen uitwerking heeft gehad (artikel III.93 en volgende van het Wetboek van Economisch Recht).

De aanvraag om een Individuele Beslissing inzake Boekhoudrecht wordt schriftelijk gericht aan het College.

De Individuele Beslissing inzake Boekhoudrecht wordt meegedeeld aan de aanvrager binnen een termijn van twee maanden vanaf de datum waarop het dossier alle nodige elementen bevat om een Individuele Beslissing inzake Boekhoudrecht af te leveren. Het College en de aanvrager kunnen in onderlinge overeenstemming deze termijn wijzigen.

Een Individuele Beslissing inzake Boekhoudrecht kan niet worden gegeven wanneer:

1. de aanvraag betrekking heeft op situaties of verrichtingen die identiek zijn aan die welke op jaarrekeningrechtelijk vlak reeds gevolgen hebben ten name van de aanvrager of op jaarrekeningrechtelijk vlak het voorwerp uitmaken van een administratief beroep of gerechtelijke handeling tussen de Belgische Staat en de aanvrager of aanhangig zijn gemaakt bij de rechterlijke macht;
2. het treffen van een Individuele Beslissing inzake Boekhoudrecht niet aangewezen is of zonder uitwerking is op grond van de in de aanvraag aangevoerde wettelijke of reglementaire bepalingen;
3. de aanvraag voornamelijk fiscaalrechtelijke gevolgen ressorteert, tenzij *in casu* de primauteit van het boekhoudrecht reeds werd erkend of tenzij de aanvrager ermee instemt dat een overleg plaatsvindt met de bevoegde belastingautoriteit of ermee instemt dat met betrekking tot de voorliggende verrichting of situatie een aanvraag om voorafgaande beslissing in fiscale zaken zal worden ingediend die een overleg met de Dienst Voorafgaande Beslissingen in fiscale zaken bij de Federale Overheidsdienst Financiën, opgericht bij Koninklijk besluit van 13 augustus 2004, tot gevolg heeft;

4. bij het indienen van de aanvraag, essentiële elementen van de beschreven verrichting of situatie betrekking hebben op een vluchtland dat niet samenwerkt met de OESO;
5. de beschreven verrichting of situatie geen economische substantie heeft in België.

Onder Individuele Beslissing inzake Boekhoudrecht wordt verstaan het antwoord waarbij het College overeenkomstig de van kracht zijnde bepalingen vaststelt hoe de wet in hoofde van de aanvrager wordt toegepast op een bijzondere situatie of verrichting die op jaarrekeningrechtelijk vlak nog geen uitwerking heeft gehad.

Informatie over het aanvragen van een individuele beslissing is [hier](#) te vinden op volgend adres.

Sinds 2019 zijn er al enkele individuele beslissingen genomen en gepubliceerd op de [website](#).

Deze beslissingen hebben onder meer betrekking op de volgende onderwerpen:

- einde onroerende leasing – correctie van de jaarrekening;
- boekhoudkundige verwerking van de bestemming van een intern tot stand gebrachte octrooiportefeuille voor een Belgisch bijkantoor en de afschrijving ervan;
- boekhoudkundig gerealiseerde meerwaarde ingevolge de inbreng van de aandelen van een dochtervennootschap in een nieuw opgerichte vennootschap.

2.4. IFRS

De International Financial Reporting Standards (IFRS) zijn een boekhoudkundige standaard voor jaarverslagen van bedrijven. Verantwoordelijk voor het opstellen van de standaard is de International Accounting Standards Board (IASB).

Op vandaag bestaat de standaard uit 41 International Accounting Standards, dat zijn deelstandaarden opgedeeld per rubriek. Centraal binnen de IFRS staat het rapporteren op basis van marktwaarde ('fair value'), wat inhoudt dat er gerapporteerd moet worden op basis van de actuele waarden (in tegenstelling tot het Belgisch boekhoudrecht, waar de aankoopwaarde als basis wordt aangemerkt).

De Europese Commissie heeft in een verordening vastgelegd dat met ingang van 1 januari 2015 alle beursgenoteerde bedrijven hun geconsolideerde jaarrekening in de IFRS-vorm moeten opmaken en publiceren.

Voor niet-beursgenoteerde bedrijven geldt die verplichting niet en is het Belgische boekhoudrecht nog steeds van toepassing.

De beginselen van de IASB en de verschilpunten met het Belgische boekhoudrecht worden hierna besproken.

HOOFDSTUK 2 - Basisbeginselen voeren boekhouding

Bij de invoering van de wetgeving op de boekhouding heeft zij zich een dubbel doel gesteld:

- enerzijds, te voorzien in een geheel van regels en beginselen betreffende het registreren van financiële verrichtingen binnen de onderneming, zodat de onderneming met kennis van zaken genomen beslissingen kan evalueren en over de haalbaarheid van toekomstige beslissingen kan oordelen;
- anderzijds, te voorzien in een uniforme rapportering en publicatie van de financiële verrichtingen van de vennootschap, waarop derden zich kunnen baseren.

Vooreerst leggen we de focus op de verplichtingen waarin het boekhoudrecht voorziet ten aanzien van het voeren van een boekhouding.

1. Toepassingsgebied ratione personae

De verplichtingen inzake het voeren van een boekhouding richten zich op de 'ondernemingen' actief in het handelsverkeer.

Iedere boekhoudplichtige onderneming onderworpen aan de boekhoudkundige verplichtingen vermeld in [Hoofdstuk 2, Titel 3 van Boek III WER](#) moet een voor de aard en de omvang van haar bedrijf passende boekhouding voeren waarbij deze de bijzondere wetsvoorschriften betreffende dat bedrijf in acht neemt.

De Wet van 15 april 2018 heeft het toepassingsgebied van de boekhoudwet uitgebreid met ingang van 1 november 2018.

Worden met ingang van 1 november 2018 aangemerkt als boekhoudplichtige ondernemingen (wijziging aan [artikel III.82, § 1 WER](#)):

1. Iedere natuurlijke persoon die zelfstandig een beroepsactiviteit uitoefent.

Voortaan worden ook de artsen, advocaten, accountants, verplegers, kinesisten, notarissen en alle andere beoefenaars van een vrij beroep die werken buiten een vennootschap aangemerkt als boekhoudplichtige ondernemingen. Een natuurlijke persoon die uitsluitend in het buitenland zelfstandige beroepsactiviteiten uitoefent is geen boekhoudplichtige onderneming. Voorbeeld: een natuurlijke persoon die in België woont en als bediende werkt bij een Belgische onderneming en daarnaast een zelfstandige beroepsactiviteit uitoefent in het buitenland maar geen zelfstandige beroepsactiviteit uitoefent in België is geen boekhoudplichtige onderneming naar Belgisch recht.

Niet elke activiteit van een natuurlijke persoon valt echter onder het ondernemingsbegrip. De wetgever geeft als voorbeeld de activiteit die louter kadert in het normale beheer van het persoonlijk vermogen van een natuurlijke persoon. De loutere inschrijving op, verwerving van of aanhouden van aandelen, effecten of deelbewijzen in een vennootschap met rechtspersoonlijkheid door een natuurlijke persoon wordt vermoed te kaderen in het normale beheer van zijn persoonlijk vermogen. Ook duurzame activiteiten in het kader van de deeleconomie worden door de algemene definitie van het ondernemingsbegrip gevat in de mate dat ze een beroepsactiviteit uitmaken. In de mate een activiteit in de deeleconomie bestaat uit een netwerk dat vraag en aanbod bij elkaar brengt om onderbenutte goederen en diensten te ontsluiten en dat hieruit geen inkomen wordt nagestreefd, zal er geen sprake zijn van een beroepsactiviteit, en dus ook niet van een onderneming.

Een natuurlijke persoon die uitsluitend in het buitenland zelfstandige beroepsactiviteiten uitoefent is geen boekhoudplichtige onderneming. Voorbeeld: een natuurlijke persoon die in België woont en als bediende werkt bij een Belgische onderneming en daarnaast een zelfstandige beroepsactiviteit uitoefent in het buitenland maar geen zelfstandige beroepsactiviteit uitoefent in België is geen boekhoudplichtige onderneming naar Belgisch recht.

Natuurlijke personen waarvan de zelfstandige beroepsactiviteit bestaat uit de volgende activiteiten worden evenwel expliciet niet aangemerkt als boekhoudplichtige onderneming:

- het uitoefenen van één of meerdere bestuursmandaten; onder bestuursmandaten worden de bestuursmandaten in de ruime zin beoogd. Bijvoorbeeld: de bestuurders en mandatarissen met een gelijkaardige functie zoals zaakvoerders, vaste vertegenwoordigers van een rechtspersoon-bestuurder, leden van een directiecomité of een dagelijks bestuur;
- de exploitatie van een land- of tuinbouwbedrijf;
- het leveren van diensten aan particulieren via een erkend elektronisch platform voor zover deze inkomsten fiscaal niet worden aangemerkt als een beroepsinkomen (de zogenaamde deeleconomie).

2. Iedere rechtspersoon en iedere andere organisatie zonder rechtspersoonlijkheid.

Uitzonderingen hierop zijn:

- de publiekrechtelijke rechtspersonen die geen goederen of diensten aanbieden op een markt;
- de ondernemingen die de exploitatie van een land- of tuinbouwbedrijf tot doel hebben met uitzondering van de ondernemingen die in de vennootschapsbelasting worden belast;
- verenigingen bedoeld in artikel 1, 1° van de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale Kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen;
- verenigingen en stichtingen die wegens de aard van hun hoofdactiviteit onderworpen zijn aan bijzondere, uit een wetgeving of een overheidsreglementering voortvloeiende regels betreffende het houden van hun boekhouding en betreffende hun jaarrekening, voor zover zij minstens gelijkwaardig zijn aan deze bepaald in het WER.

Volgende organisaties zonder rechtspersoonlijkheid zijn niet boekhoudplichtig:

- de feitelijke verenigingen die geen uitkeringsoogmerk hebben en die ook in feite geen uitkeringen verrichten aan haar leden of aan personen die een beslissende invloed uitoefenen op het beleid van de organisatie;
- de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie en de administratieve openbare instellingen bedoeld in artikel 2 van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en

van de comptabiliteit van de Federale Staat.

De organisaties zonder rechtspersoonlijkheid opgericht naar een buitenlands recht zijn uitsluitend boekhoudplichtig voor wat betreft de Belgische bijkantoren.

De maten van een organisatie zonder rechtspersoonlijkheid kunnen zelf ook een boekhoudplichtige onderneming zijn.

3. Iedere onderneming met in België gevestigde bijkantoren of centra van werkzaamheden.

Een buitenlandse onderneming met één of meer bijkantoren in België wordt aangemerkt als een boekhoudplichtige onderneming met dien verstande dat de boekhoudkundige verplichtingen van het WER alleen van toepassing zijn op hun in België gevestigde bijkantoren. Hun gezamenlijke bijkantoren in België worden als één boekhoudplichtige onderneming aangemerkt. De boekhoudkundige verplichtingen van een Belgisch bijkantoor worden uitgebreid besproken in [CBN-advies 2019/02](#) – Belgische bijkantoren van vennootschappen naar buitenlands recht: eigen boekhoudkundige verplichtingen.

4. De openbare instellingen naar Belgisch recht die een statutaire opdracht vervullen van commerciële, financiële of industriële aard.
5. De instellingen, al dan niet met eigen rechtspersoonlijkheid die, met of zonder winstoogmerk, een commercieel, financieel of industrieel bedrijf uitoefenen en waarop dit hoofdstuk, per soort van instellingen, van toepassing wordt verklaard door een Koninklijk besluit.

Vallen niet onder de boekhoudplicht:

1. de natuurlijke personen waarvan de zelfstandige beroepsactiviteit bestaat uit het uitoefenen van een of meerdere bestuursmandaten;
2. ondernemingen die de exploitatie van een land- of tuinbouwbedrijf tot doel hebben met uitzondering van die ondernemingen die in de vennootschapsbelasting worden belast;
3. verenigingen en stichtingen die wegens de aard van hun hoofdactiviteit onderworpen zijn aan bijzondere, uit een wetgeving of een overheidsreglementering voortvloeiende regels betreffende het houden van hun boekhouding en betreffende hun jaarrekening, voor zover zij minstens gelijkwaardig zijn aan die bepaald op grond van dit hoofdstuk;
4. verenigingen bedoeld in artikel 1, 1°, van de Wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale Kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen;
5. natuurlijke personen die in België een activiteit uitoefenen die inkomsten bedoeld in artikel 90, eerste lid, 1° *bis*, van het WIB 92 genereren, voor de activiteit verbonden met die inkomsten, zolang die inkomsten niet voldoen aan de voorwaarden van artikel 37 *bis*, § 2, van het WIB 92;
6. de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie en de administratieve openbare instellingen bedoeld in artikel 2 van de Wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de Federale Staat.

Een boekhoudplichtige onderneming die start op 1 november 2018 of op een latere datum is vanaf haar aanvang onderworpen aan de boekhoudkundige verplichtingen vermeld in het WER.

Voor een boekhoudplichtige onderneming die vóór 1 november 2018 reeds actief was maar nog niet onderworpen was aan de boekhoudkundige verplichtingen vermeld in het WER (bv. beoefenaar van een vrij beroep), gelden de boekhoudkundige verplichtingen opgenomen in het WER slechts vanaf het eerste boekjaar dat aanvangt na 1 mei 2019.

Enkele voorbeelden

Een advocaat, geneesheer, kinesist of een andere beoefenaar van een vrij beroep buiten een vennootschap die zijn boekhouding voert per kalenderjaar, is vanaf 1 januari 2020 onderworpen aan de boekhoud- en inventarisverplichtingen vermeld in het WER.

Een maatschap die een organisatie is zonder rechtspersoonlijkheid, opgericht op 15 december 2018, is vanaf 15 december 2018 onderworpen aan de boekhoud- en inventarisverplichtingen vermeld in het WER en zal dus meteen een boekhouding moeten voeren.

Een maatschap opgericht op 15 december 2000 die in het verleden geen boekhouding voerde en haar boekhouding per kalenderjaar voert, is vanaf 1 januari 2020 onderworpen aan de boekhoud- en inventarisverplichtingen vermeld in het WER.

Een feitelijke vereniging van kaartspelers die niet tot doel heeft om uitkeringen te doen en ook in de feite geen uitkeringen verricht, wordt niet aangemerkt als een onderneming en is derhalve niet aan te merken als een boekhoudplichtige onderneming.

Een bestuurder van een vennootschap heeft deze activiteit als enige zelfstandige activiteit. Deze bestuurder is geen boekhoudplichtige onderneming.

Een advocaat begint zijn zelfstandige activiteit vanaf 01.12.2018 en wordt meteen vanaf die datum een boekhoudplichtige onderneming.

Een natuurlijk persoon wiens zelfstandige beroepsactiviteit bestaat uit de exploitatie van een landbouwbedrijf, is geen boekhoudplichtige onderneming.

Een ziekenhuis, onderworpen aan het Koninklijk besluit van 9 juni 2007 betreffende de jaarrekeningen van de ziekenhuizen, is geen boekhoudplichtige onderneming vermits deze wegens de aard van zijn hoofdactiviteit onderworpen is aan bijzondere, uit een wetgeving

of een overheidsreglementering voorvloeiende regels betreffende het houden van zijn boekhouding en betreffende zijn jaarrekening, die gelijkwaardig zijn aan die bepaald op grond van Hoofdstuk 2, Titel 3 van Boek III WER.

Een aannemer die als natuurlijke persoon samen met een andere persoon zijn aannemersactiviteiten uitoefent middels een maatschap, is een boekhoudplichtige onderneming.

Een natuurlijke persoon die op een passieve wijze zijn privépatrimonium beheert middels een maatschap is geen boekhoudplichtige onderneming. De maatschap zelf daarentegen is wel een boekhoudplichtige onderneming.

Een ambtenaar die in bijberoep een zelfstandige beroepsactiviteit als schrijnwerker uitoefent, is een boekhoudplichtige onderneming.

2. Principes bij voeren van boekhouding

2.1. Context en belang van regelmatige boekhouding

De boekhoudwetgeving legt in eerste instantie aan de ondernemingen een kader op waaraan de registratie en verwerking van financiële gegevens binnen een onderneming moet voldoen. Aan die verplichting zijn burgerrechtelijke en strafrechtelijke sancties gekoppeld.

De wet streeft aldus een doel van algemeen belang na in het kader van de goede werking van de ondernemingen, vanuit het oogpunt van de administratieve en boekhoudkundige follow-up van hun verrichtingen en hun positie, alsook in het kader van de belangen van derden die met deze ondernemingen handelen. In die optiek beoogt zij essentieel de ‘algemene’ boekhouding.

Dat betekent evenwel niet dat het voeren van een boekhouding voor een onderneming niet in de eerste plaats aan beleidsdoeleinden zou beantwoorden. In de meeste gevallen komt hierbij veel meer kijken dan wat de boekhoudreglementering vereist, inzonderheid met betrekking tot de individuele of particuliere rekeningen, het bepalen van de kostprijs en de werking van gedelegeerde verantwoordelijkheid. In die context situeert zich meer bepaald de fundamentele vereiste dat elke onderneming een voor de aard en de omvang van haar bedrijf passende boekhouding dient te voeren, waarbij zij de bijzondere wetsvoorschriften betreffende dat bedrijf in acht neemt ([artikel III.82, § 2 WER](#)).

De boekhoudkundige organisatie van een onderneming en de regelmatigheid van haar boekhouding moeten worden gesitueerd binnen de algemene administratieve organisatie van deze onderneming. Dat geldt voor het verzamelen van in te schrijven boekhoudgegevens, de informatiecircuits, de toetsing van de boekhoudgegevens, zowel naar juistheid als naar aannemelijkheid, de gebruikte informatiedragers enz. Een regelmatige boekhouding kan dus enkel worden opgezet binnen een degelijk administratief en organisatorisch bestel.

Een regelmatige boekhouding is dan ook een onderdeel van een reeks maatregelen met betrekking tot het informatieverwerkingssysteem: maatregelen die borg moeten staan voor de realiteit en de volledigheid van de boekhoudgegevens en de naleving van correcte boekingstermijnen, alsook maatregelen voor de vereiste interne controle. Een boekhouding kan inderdaad pas betrouwbare informatie verstrekken indien alle gegevens correct zijn overgedragen en alle ontvangen gegevens correct zijn opgenomen in de boekhouding. Behalve de naleving van de boekhoudbeginselen en -regels, veronderstelt dit toereikende interne controleprocedures.

Wettelijk gezien wordt met ‘boekhouding’ bedoeld: het optekenen van alle verrichtingen van de onderneming en alle inventarisgegevens in dagboeken, boeken en rekeningen, op basis van de nodige verantwoordingsstukken, alsook het opstellen van een jaarrekening en de inschrijving in een boek (inventarisboek). Die registratiefase impliceert, zowel bij de registratie zelf als voordien, een administratieve en organisatorische omkadering alsook controlemaatregelen. Dit alles, inclusief de registratiefase, vormt de boekhoudfunctie van de onderneming, al dan niet ondergebracht in een afzonderlijke dienst. De kwaliteit van de structuur en de organisatie van die omgeving zal bepalend zijn voor de betrouwbaarheid van de boekhouding en de hieruit voortvloeiende staten.

Het doel van een ondernemingsboekhouding is de verrichtingen en activiteiten van de onderneming tot uitdrukking te brengen alsook – in synthesevorm – haar vermogenstoestand en haar resultaten.

Dit impliceert als eerste en fundamentele vereiste dat de boekhouding moet overeenstemmen met de werkelijkheid van de onderneming en dat de daarin opgenomen boekingen de gezamenlijke verrichtingen en feiten uitdrukken die in de boekhouding moeten worden opgenomen en overeenstemmen met de werkelijkheid van de verrichtingen die zij weergeven.

Dit impliceert tevens dat zij op zodanige wijze is georganiseerd dat een bevoegde en daartoe gemachtigde persoon:

- in een normale tijdsspanne een overzicht kan verkrijgen van de verrichtingen en de financiële positie van de onderneming;
- de verrichtingen van bij hun oorsprong tot aan hun afwikkeling kan volgen.

Dit leidt tot een fundamentele duidelijkheidsvereiste voor de boekhouding. Die duidelijkheidsvereiste impliceert onder meer:

- dat, onverminderd de toepassing van reglementeringen inzake het taalgebruik in ondernemingen, de boekhouding moet worden gevoerd in een taal die begrijpelijk is voor hen die haar moeten raadplegen;
- dat bij gebruik van afkortingen, nummers, codes, letters of symbolen, hun betekenis duidelijk moet zijn vastgelegd;
- dat de bewoordingen van de boekingen en van de bewijsstukken duidelijk moeten zijn.

Zoals gezegd bestaat de boekhouding uit een gestructureerd systeem van boeken en rekeningen, gestaafd met verantwoordingsstukken en de inventarisgegevens. Deze gezamenlijke coherentie is een wezenlijk bestanddeel van een regelmatige boekhouding en haar bewijskracht.

Om regelmatig te zijn moet een boekhouding controleerbaar zijn. Daartoe moeten de gegevens en staten die voortvloeien uit de verwerking van de boekhoudgegevens steeds a posteriori kunnen worden geverifieerd. Dit impliceert niet enkel dat elke verrichting van begin tot einde moet kunnen worden gevolgd, maar ook dat op basis van de syntheses Staten de de basisboekingen en verantwoordingsstukken moeten kunnen worden teruggevonden.

In verband met de betekenis van de boekhouding als bewijsmiddel is het voorschrift van artikel 20 van het Wetboek van Koophandel relevant: ‘een regelmatig gevoerde boekhouding kan door de rechter aangenomen worden om tussen de kooplieden als bewijs te dienen betreffende handelsverrichtingen’. Het gaat hier om een accessoir bewijsmiddel waarvan de aanvaardbaarheid wordt overgelaten aan het oordeel van de rechter. Dit bewijsmiddel slaat op welbepaalde handelsverrichtingen en niet op de gezamenlijke boekhouding. In de meeste gevallen wordt onder handelaars het bewijs voor handelsverrichtingen geleverd door de bewijsmiddelen van het Burgerlijk Wetboek, inzonderheid door een geschrift. Wanneer er een geschrift bestaat, vormt dit normaal gesproken het verantwoordingsstuk voor de betrokken boeking. Bij voorlegging van een geschrift vervalt meestal de plicht om de vermeldingen in de boekhouding te gebruiken als bewijsmiddel.

Artikel 21 van het Wetboek van Koophandel voorziet overigens dat ‘onverminderd bijzondere wetten het overleggen van de hele boekhouding van een handelaar, gevormd door de boeken, registers en boekhoudkundige documenten, in rechte slechts kan worden bevolen in zaken van erfopvolging, gemeenschap, verdeling van vennootschap en in geval van faillissement’. In die gevallen is het niet meer de bedoeling het bewijs te leveren van een welbepaalde handelsverrichting, maar de inhoud vast te stellen van het vermogen en de evolutie van de zaken van de handelaar in hun geheel beschouwd.

De betekenis van de boekhouding als bewijsmiddel heeft een bijzondere dimensie gekregen op fiscaal vlak. Inzake inkomstenbelastingen laat het [artikel 342 WIB 92](#) inderdaad toe dat bij gebreke van bewijskrachtige gegevens de winst van een onderneming wordt bepaald volgens de zogeheten vergelijkingsmethode, d.w.z. naar de normale winst van gelijksoortige belastingplichtigen. Wanneer de door de onderneming aangegeven winst gesteund is op haar boekhoudkundige resultaten moet de Administratie evenwel om die methode te mogen aanwenden eerst aantonen dat die boekhouding niet bewijskrachtig is.

Uit de omvangrijke fiscale rechtspraak ter zake blijkt:

- dat niet-naleving van de formele boekhoudrechtelijke voorschriften, inzonderheid de voorschriften die de onveranderlijkheid van de boekingen moeten waarborgen, op zich niet volstaat om de boekhouding te bestempelen als niet bewijskrachtig in de zin van het voornoemde [artikel 342 WIB 92](#);
- dat de naleving van deze voorschriften op zich niet volstaat om de boekhouding te bestempelen als bewijskrachtig in de zin van voornoemd artikel;
- dat de beoordeling van de bewijskracht van de boekhouding een beoordeling de facto is, waarbij moet worden uitgemaakt of de aangevoerde bewijsmiddelen, inzonderheid de boeken en rekeningen, een samenhangend geheel vormen, de werkelijkheid weergeven en controleerbaar zijn.

Hoe groter de intrinsieke waarborgen van het boekhoudsysteem en hoe strikter de regels en beginselen inzake regelmatigheid van de boekhouding worden nageleefd, des te sterker het vermoeden dat de boekhouding de werkelijkheid effectief weergeeft en des te doorslaggevender haar bewijskracht.

2.2. Principes i.v.m. boekhoudkundige registratie

Centrale gedachte hierbij is dat de boekhouding een volledig beeld moet kunnen geven van financiële positie van de onderneming, dit betekent alle verrichtingen, bezittingen en rechten van welke aard ook, alsmede de vorderingen, schulden en verplichtingen van welke aard ook.

De boekhoudwetgeving voorziet een minimumkader met vereisten waaraan de registratie van verrichtingen binnen een onderneming minstens moet voldoen (zie hierna).

Vervolgens voorziet zij in een set van aanvullende regels van toepassing op de ondernemingen werkzaam volgens het principe van dubbele boekhouding, waarbij daarnaast een vereenvoudigd stelsel is uitgewerkt voor de kleinste ondernemingen waar het principe van vereenvoudigde boekhouding geldt.

2.2.1. Principe van volledigheid

De boekhouding moet volledig zijn, m.a.w. zij omvat alle verrichtingen en andere boekhoudbestanddelen.

De boekhouding omvat alle verrichtingen, bezittingen, vorderingen, schulden en verplichtingen van welke aard ook van de onderneming ([artikel III.83 WER](#)). Alle verrichtingen worden getrouw en volledig ingeschreven ([artikel III.84 WER](#)).

Tevens moet de inventaris een opgave bevatten van alle bezittingen, vorderingen, schulden en verplichtingen van welke aard ook van de onderneming, die betrekking hebben op haar bedrijf, en van de eigen middelen daaraan verstrekt ([artikel III.89, eerste paragraaf WER](#)).

Dit volledigheidsbeginsel inzake boekhouding en inventaris impliceert dat alle in die algemene boekhouding op te nemen verrichtingen of feiten daarin ook worden vermeld en dat alle in de inventaris op te nemen vermogensbestanddelen die een te boeken actief of passief, recht of verplichting vormen, daarin ook worden vermeld. In dit verband is het belangrijk te wijzen op de verplichting om alle rechten en verplichtingen die niet in de balans zijn opgenomen, effectief ook volledig en getrouw in de boekhouding te vermelden.

De wet bevat echter zowel een verduidelijking van dit beginsel als een uitzondering erop. Wat betreft iedere natuurlijke persoon die zelfstandig een beroepsactiviteit uitoefent, hebben de boekhouding en de inventaris slechts betrekking op verrichtingen en bezittingen in zover die tot hun handelsbedrijf behoren, inclusief de eigen middelen die daaraan zijn verstrekt. *A contrario* vallen het particulier vermogen en de verrichtingen van de handelaars in dit kader buiten de boekhouding van hun onderneming, ook al zijn die handelaars op hun gezamenlijk vermogen (bestemd en particulier) tegenover derden aansprakelijk voor hun handelsschulden.

Daarnaast maakt de wet een uitzondering ten aanzien van de natuurlijke persoon die zelfstandig een beroepsactiviteit uitoefent, de VOF en de GCV waarvan de omzet niet groter is dan een door de Koning vastgesteld bedrag (principe van vereenvoudigde boekhouding). Hun boekhouding mag beperkt blijven tot de verrichtingen die moeten worden ingeschreven in de drie bij [artikel III.85 WER](#) voorgeschreven dagboeken, namelijk de inkoop- en invoerverrichtingen en de ontvangen diensten, de verkoop- en uitvoerverrichtingen alsmede de dagelijkse saldi in contanten of op rekening. De inventaris die deze ondernemingen moeten opstellen moet volledig zijn op het stuk van hun tegoeden, schulden en verplichtingen, onverminderd de voormelde precisering voor de natuurlijke personen die koopman zijn (vanaf 1 november 2018 worden personen die koopman zijn vervangen door iedere natuurlijke persoon die zelfstandig een beroepsactiviteit uitoefent).

Tegen de achtergrond van het volledigheidsbeginsel inzake boekhouding rijst de vraag welke verrichtingen en welke feiten in de boekhouding moeten worden opgenomen en welke gegevens in de inventaris. Het antwoord op deze vraag is niet gemakkelijk noch evident. Het vermogen en de verrichtingen die in de boekhouding moeten worden vermeld, zijn niet te herleiden tot de bestanddelen van het juridische vermogen. Zo wordt van bepaalde contractuele relaties die onbetwistbaar deel uitmaken van het juridische vermogen (toegezegde kredietlijnen, lopende bestellingen, bevoorradingscontracten enz.), meestal aangenomen dat zij geen boekhoudkundige follow-up noch registratie behoeven. Andere bestanddelen moeten dan weer wel in de boekhouding worden opgenomen, hoewel zij niet worden beschouwd als bestanddelen van het juridische vermogen, zoals gemaakte uitgaven, die worden geactiveerd omdat zij betrekking hebben op een later boekjaar.

De gestelde vraag kan enkel worden beantwoord in het licht van wat gemeenzaam de boekhoudkundige conventies wordt genoemd, zoals omschreven in de uitvoeringsreglementering van de Wet van 17 juli 1975.

Op grond daarvan moet in de boekhouding in ieder geval elke verrichting worden opgenomen die een weerslag heeft op het bedrag van een jaarrekeningpost (balans, resultatenrekening of boekhoudgegevens uit de toelichting of een rekening

uit het algemeen rekeningenstelsel). Dergelijke verrichtingen moeten worden geregistreerd, zelfs al hebben zij individueel geen betekenisvolle weerslag op het vermogen. Zo zal bijvoorbeeld een aankoop of een verkoop moeten worden geboekt, ook al gaat het om een klein bedrag. Hetzelfde geldt voor de gevolgen of de weerslag van een feit, dat krachtens de reglementering in de boekhouding moet worden opgenomen, bijvoorbeeld een minderwaarde op een actiefbestanddeel.

Voor verrichtingen en bestanddelen die niet uitdrukkelijk en specifiek zijn vermeld in de boekhoudreglementering dient men, met toepassing van het beginsel van het getrouwe beeld, terug te grijpen naar hun betekenis en hun concreet belang voor de betrokken onderneming. Zo bijvoorbeeld, in het geval van een onderneming die hoofdzakelijk werkt met bestellingen van niet-gestandaardiseerde producten, zal de boekhoudkundige follow-up van het orderboekje een belangrijk bestanddeel van het beleid uitmaken. Hetzelfde geldt indien de onderneming werkt met nieuwe financiële instrumenten op effecten, deviezen of rentevoeten.

Ten aanzien van een bepaalde periode moet het volledigheidsprincipe gerelateerd worden met het tijdstip waarop de verrichting in de boekhouding moet worden opgenomen en met de correcte toerekening aan de passende boekhoudperiode.

2.2.2. Boeken van verrichtingen

Om de volledigheid te waarborgen bevat de wetgeving een aantal voorschriften die stringent moeten worden nageleefd.

Alle verrichtingen moeten worden ingeschreven ([artikel III.85 WER](#)):

- zonder uitstel;
- getrouw en volledig;
- naar tijdsorde;
- naargelang het geval in een dagboek (een ongesplitst dagboek, een hulpdagboek, al dan niet gesplitst in bijzondere hulpdagboeken).

2.2.2.1. Zonder uitstel

Inhoud nog niet geladen (scroll naar het als je wilt om het te krijgen)...

2.2.2.2. Getrouw en volledig

Inhoud nog niet geladen (scroll naar het als je wilt om het te krijgen)...

2.2.2.3. Naar tijdsorde

Inhoud nog niet geladen (scroll naar het als je wilt om het te krijgen)...

2.2.2.4. In een dagboek

Inhoud nog niet geladen (scroll naar het als je wilt om het te krijgen)...

2.2.2.5. Inhoud van de boekingen

Inhoud nog niet geladen (scroll naar het als je wilt om het te krijgen)...

2.2.2.6. Inschrijving in de rekeningen

Inhoud nog niet geladen (scroll naar het als je wilt om het te krijgen)...

2.2.2.7. Schematische voorstelling

Inhoud nog niet geladen (scroll naar het als je wilt om het te krijgen)...

2.2.3. Principe van de onveranderlijkheid van de boekingen